

Καλλιεργώντας έργα ποιότητας: Οδηγός για τις ΟΤΔ ΑΛΙΕΙΑΣ

Συγγραφείς:

Richard Freeman, Urszula Budzich-Tabor, Jean-Pierre Vercauteren, Monica Veronesi.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ:

Προς το Camargue FLAG, Γαλλία. ΣΤΑΛΙΑ Navia-Portia, Ισπανία; Βόρεια Kaszuby FLAG, Πολωνία; ΣΗΜΑΙΑ της Νότιας Φινλανδίας; και FLAG West, Ιρλανδία.

Παραγωγή:

DevNet geie (AEIDL/Grupo Alba)/Kaligram.

Επαφή:

FARNET Support Unit

Chaussée Saint-Pierre 260 | B-1040 Brussels

+32 2 613 26 50 | info@farnet.eu | www.farnet.eu

Εκδότης:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας, Γενικός Διευθυντής.

Ρήτρα αποποίησης ευθύνης:

Ενώ η Γενική Διεύθυνση Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας είναι υπεύθυνη για τη γενική παραγωγή του δημοσιεύματος αυτού, δεν φέρει ευθύνη για την ακρίβεια, το περιεχόμενο ή τις απόψεις που εκφράζονται σε ορισμένα άρθρα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει υιοθετήσει ή εγκρίνει με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός και αν αυτό αναφέρεται ρητώς, οποιαδήποτε άποψη που δημοσιεύεται στο δημοσίευμα αυτό, και οι δηλώσεις δεν πρέπει να φέρονται ως δηλώσεις της Επιτροπής ή απόψεις της Γενικής Διεύθυνσης Ναυτιλιακών Υποθέσεων και Αλιείας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται την ακρίβεια των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο δημοσίευμα αυτό, και ούτε η ίδια ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά της αποδέχονται ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών αυτών.

ISBN 978-92-76-31088-4

ISSN 2363-4502

doi: 10.2771/061785

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με την προϋπόθεση ότι η πηγή αναγνωρίζεται.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	4
1. Υγιή οικοσυστήματα	6
1.1 Καθαρότερες θάλασσες	7
1.2 Προστασία της βιοποικιλότητας	9
1.3 Διαχείριση των αλιευτικών πόρων	10
2. Βιώσιμα συστήματα τροφίμων	12
2.1 Βιώσιμες πρακτικές παραγωγής	13
2.2 Τρόφιμα ποιότητας	14
2.3 Βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού τροφίμων	16
2.4 Ενημέρωση των καταναλωτών	18
3. Ανάπτυξη επιχειρηματικών ευκαιριών	20
3.1 Αύξηση της αξίας των προϊόντων αλιείας	21
3.2 Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια	22
3.3 Βιώσιμος τουρισμός	24
3.4 Άλλοι τομείς της γαλάζιας ανάπτυξης	26
4. Ανανέωση των γενεών	29
4.1 Προσέκλυση νέων ανθρώπων στην αλιεία και στην υδατοκαλλιέργεια	30
4.2 Διασφάλιση του μέλλοντος για τους νέους στην περιοχή	33
5. Ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης	35
5.1 Κινητοποίηση της κοινότητας	36
5.2 Ανάπτυξη τοπικών δικτύων	38
5.3 Μια ισχυρότερη φωνή για τον κλάδο της αλιείας	39
Συμβουλές και διδάγματα για τις FLAGS	41

Εισαγωγή

Η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) συνίσταται στη συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών στον προβληματισμό γύρω από το τι πρέπει να βελτιωθεί σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, καθώς και στην ενθάρρυνσή τους ώστε να αναλάβουν **έργα τα οποία θα βοηθήσουν στην υλοποίηση αυτών των αλλαγών**. Οι ομάδες τοπικής δράσης για την αλιεία (FLAGs) διαθέτουν προϋπολογισμό για την υποστήριξη αυτών των έργων και είναι υπεύθυνες να διασφαλίζουν τη χρήση των πόρων αυτών με σκοπό τον μέγιστο δυνατό αντίκτυπο.

Η πανδημία COVID-19 έχει καταδείξει τη σημασία της **ανάπτυξης τοπικών κοινοτήτων και οικονομιών οι οποίες μπορούν να προσαρμόζονται σε βραχυπρόθεσμους κλυδωνισμούς και μακροπρόθεσμες αλλαγές**. Η κλιματική αλλαγή, οι πιέσεις στους φυσικούς πόρους και τη βιοποικιλότητα και οι αυξανόμενες ανισότητες στην κατανομή του πλούτου καθιστούν επίσης απαραίτητη την ύπαρξη τοπικών κοινοτήτων ικανών να διαχειρίζονται τους πόρους με αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο.

Αυτό προϋποθέτει τον εντοπισμό δημιουργικών και πρωτότυπων ιδεών με σκοπό την αναζήτηση νέων και καινοτόμων τρόπων αντιμετώπισης των αναδυόμενων τοπικών αναγκών, καθώς και των επίμονων εκείνων αναγκών που δεν έχουν αντιμετωπιστεί μέσω των λεγόμενων πολιτικών «εκ των άνω προς τα κάτω».

Ο παρών οδηγός αποσκοπεί στο να βοηθήσει τις FLAGs στον εντοπισμό και στην υποστήριξη των βέλτιστων έργων για την κοινότητά τους. Δεδομένων των ιδιοτεροτήτων κάθε τοπικής περιοχής, ένα καλό έργο σε μια περιοχή δεν είναι αναγκαία και το καταλληλότερο για μια άλλη. Το προσωπικό της κάθε FLAG έχει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην εξαγωγή των βέλτιστων ιδεών από την κοινότητα, ενώ τα μέλη της FLAG καλούνται να επιλέξουν εκείνες τις ιδέες στις οποίες πρέπει να παρασχεθεί υποστήριξη ώστε αυτές να γίνουν πράξη.

Οι FLAGs πρέπει να ορίζουν τα κριτήρια για την επιλογή των τοπικών έργων κατά την έναρξη της προγραμματικής περιόδου, ενόσω αναπτύσσουν τις στρατηγικές τους για την τοπική ανάπτυξη. Στον απόηχο του οδηγού του FARNET με θέμα «Καλύτερες Στρατηγικές για τις αλιευτικές περιοχές», η παρούσα δημοσίευση στοχεύει στο να παράσχει έμπνευση σχετικά με τους τύπους των έργων που ενδεχομένως οι FLAGs θέλουν να αναπτύξουν, καθώς και να αντλήσει διδάγματα και συμβουλές από τα σχετικά παραδείγματα όσον αφορά τις προϋποθέσεις για ένα επιτυχές έργο.

Η φράση «τοπικά έργα ποιότητας» αναφέρεται σε έργα τα οποία επιφέρουν μια πραγματική αλλαγή για τα μέλη των τοπικών κοινοτήτων.

Τα καλά τοπικά έργα πρέπει:

- **να ανταποκρίνονται σε μια πραγματική ανάγκη σε τοπικό επίπεδο** (συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων ομάδων/ατόμων)
- **να βασίζονται σε τοπικούς πόρους** (ανθρώπινους ή/και φυσικούς)
- **να επιφέρουν θετικές αλλαγές**, για παράδειγμα για
  - την τοπική οικονομία
  - το περιβάλλον
  - τις ικανότητες και τις δεξιότητες της κοινότητας
  - την ευημερία και την προσωπική καταξίωση των μελών των κοινοτήτων
- **να συνεισφέρουν σε μακροπρόθεσμες βελτιώσεις** στην περιοχή
- **να εξασφαλίζουν καλή σχέση κόστους-ωφέλειας** (να δικαιολογούν την επένδυση δημόσιων κονδυλίων)
- **να συμπληρώνουν άλλα τοπικά έργα**, αναπτύσσοντας συνέργειες και συμβάλλοντας σε ένα ευρύτερο όραμα για την περιοχή

Η συνεισφορά στη βελτίωση της χρήσης των τοπικών πόρων και δεξιοτήτων και η ενθάρρυνση της καλής προώθησης/επικοινωνίας των τοπικών πρωτοβουλιών, **της συνεργασίας και των συνδέσεων** μεταξύ των τοπικών ενδιαφερομένων – επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων, εκπαίδευσης, δημόσιων αρχών κλπ.– έχει καθοριστική σημασία για τη διασφάλιση της απόδοσης του μέγιστου δυναμικού των έργων. Η συνεργασία με άλλες περιοχές δίνει στα έργα τη δυνατότητα να επωφεληθούν από μια μεγαλύτερη κρίσιμη μάζα ή/και γνώση που δεν υπάρχει στην τοπική περιοχή.

Τέλος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι FLAGS δεν πρέπει να ξεχνούν το σημαντικό τους ρόλο ως **κινητήριων δυνάμεων καινοτομίας**. Η καινοτομία δε συμβαίνει χωρίς κάποιον ορισμένο κίνδυνο αποτυχίας. Ωστόσο, αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση εάν επιδιώκουμε την επίτευξη θετικών αλλαγών.

Η κρίση COVID-19 έχει καταστήσει ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη να ξανασκεφτούμε τον τρόπο οργάνωσης των κοινωνιών και των τοπικών οικονομιών μας. Οι FLAGS–καθώς και οι αρχές που είναι υπεύθυνες για την κατάρτιση των προγραμμάτων, των **κανόνων και των διοικητικών συστημάτων** – πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ΤΑΠΤΟΚ όσον αφορά την εισήγηση και δοκιμή νέων μεθόδων εργασίας. Προκειμένου να αντληθεί πλήρως το συγκεκριμένο δυναμικό της ΤΑΠΤΟΚ, απαιτείται η λήψη τολμηρών αποφάσεων ώστε να διασφαλίζεται η απαραίτητη φιλοδοξία και ευελιξία με σκοπό την πραγματική ενθάρρυνση και υλοποίηση της τοπικής καινοτομίας.

1. Υγιή οικοσυστήματα

Πολλές FLAGS θα θελήσουν να διαθέσουν μέρος του προϋπολογισμού τους στην ανάπτυξη ενός καθαρού και υγιούς τοπικού περιβάλλοντος. Η διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων είναι απαραίτητη για κάθε τοπική κοινότητα που εξαρτάται από φυσικούς πόρους, όπως θάλασσες, ωκεανοί, ποτάμια και λίμνες. Εκτός του ότι συμβάλλουν στην παραγωγική και βιώσιμη αλιεία, τα υγιή οικοσυστήματα αποτελούν επίσης ουσιώδη συνιστώσα της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές.

Μέσω της θέσπισης της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**, η ΕΕ έχει επίσης θέσει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στο επίκεντρο της πολιτικής της για την περίοδο 2020-2030. Σημαντικό στοιχείο εδώ, καθώς και βασικό χαρακτηριστικό της Πράσινης Συμφωνίας, είναι ότι πρόκειται για μια στρατηγική χωρίς αποκλεισμούς, η οποία συμπεριλαμβάνει δράσεις σε τοπικό επίπεδο. Διάφορες προτεραιότητες της Στρατηγικής Πράσινης Συμφωνίας παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις αλιευτικές περιοχές και τις FLAGS. Στην πραγματικότητα πρόκειται για προτεραιότητες στο πλαίσιο των οποίων ορισμένες FLAGS είναι ήδη ιδιαίτερα δραστήριες, μεταξύ των οποίων η μείωση της ρύπανσης, η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, ο μετριασμός των αρνητικών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η υποστήριξη συστημάτων τροφίμων φιλικών προς το περιβάλλον, και η **αποκατάσταση και διατήρηση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας**.

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο η **FLAG Camargue**, Γαλλία, αντιμετώπισε αυτή την πρόκληση ως στρατηγική προτεραιότητα της τοπικής ανάπτυξης.

Στο επίκεντρο: FLAG Camargue, Γαλλία

Η περιοχή της FLAG Camargue στη νότια Γαλλία είναι σε μεγάλο βαθμό αγροτική περιοχή με χαρακτηριστικό γνώρισμα την Garrigue, μια οικο-περιφέρεια της Μεσογείου με θαμνώδη βλάστηση. Εκτείνεται κατά μήκος μιας παράκτιας λωρίδας γνωστής ως Camargue, η οποία σχηματίζεται από το δέλτα του Ροδανού ποταμού. Η αλιεία επικεντρώνεται εδώ στο λιμάνι Le Grau du Roi, ένα από τα πιο σημαντικά της Μεσογείου, όπου πωλούνται κάθε χρόνο 2.900 τόνοι ψαριών.

Παρόλα αυτά, η περιοχή χάνει την αλιευτική της ταυτότητα λόγω της ανάπτυξης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο τουρισμός είναι ένας από αυτούς τους τομείς, καθώς οδηγεί σε δεκαπλασιασμό του πληθυσμού κατά τη θερινή περίοδο και σε τεράστιες πιέσεις στους φυσικούς πόρους και στο θαλάσσιο οικοσύστημα της περιοχής.

Συνεπώς, βασική προτεραιότητα της FLAG είναι η προστασία του περιβάλλοντος ώστε οι εν λόγω κλάδοι να μπορούν να αναπτύσσονται και να λειτουργούν εκ παραλλήλου. Υποστηρίζει μια σειρά έργων τα οποία βοηθούν από κοινού στην ανάπτυξη ενός υγιέστερου θαλάσσιου οικοσυστήματος:

- > Ευαισθητοποίηση των χρηστών του θαλάσσιου χώρου, συμπεριλαμβανομένων των αλιέων
- > Συνεργασία με θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές και επιστήμονες για τη βελτίωση της αναπαραγωγής των ψαριών
- > Συλλογή των θαλάσσιων απορριμμάτων και ανακύκλωση των πλαστικών αποβλήτων
- > Αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων για αντικατάσταση των υλικών με βάση το πλαστικό που χρησιμοποιούνται στην αλιεία
- > Συνεργασία πέραν της περιοχής FLAG για την επίτευξη ευρύτερου αντίκτυπου

1.1 Καθαρότερες θάλασσες

Ευαισθητοποίηση

Η πρώτη «στάση» της FLAG στην προσπάθειά της για βελτίωση των φυσικών οικοσυστημάτων της περιοχής ήταν η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας. Για να το πετύχει αυτό, η FLAG Camargue συνεργάστηκε με τρεις γειτονικές FLAGs στο πλαίσιο έργου για τη δημιουργία ενός **κέντρου εκπαιδευτικών πόρων ειδικά για το περιβάλλον**. Το νέο κέντρο πόρων έχει δύο βασικές λειτουργίες: να λειτουργεί ως κόμβος δικτύωσης για συνεργατικές δραστηριότητες μεταξύ των τεσσάρων εμπλεκόμενων FLAGs, και να αναπτύσσει και να προσφέρει ειδικά εργαλεία κατάρτισης για την ευαισθητοποίηση γύρω από τις περιβαλλοντικές συνέπειες της αλιείας στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Μέσω αυτού του έργου, η FLAG μπόρεσε να **εκπαιδεύσει** τόσο τους αλιείς όσο και την τοπική κοινότητα σε περιβαλλοντικά θέματα. Το τοπικό ενδιαφέρον και η ενημέρωση που προέκυψαν έχουν βοηθήσει στην **εκκίνηση άλλων έργων** τα οποία συμβάλλουν σε ένα υγιέστερο τοπικό οικοσύστημα. Το κέντρο εκπαιδευτικών πόρων δεν συμπληρώνει απλώς άλλα έργα, αλλά αναπτύσσει την τοπική γνώση και επιφέρει θετικές και **μόνιμες αλλαγές**.

Αντιμετώπιση της ρύπανσης και των θαλάσσιων απορριμμάτων

Ένα από τα βασικά στοιχεία του κέντρου πόρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της FLAG Camargue είναι η επικέντρωση σε θέματα ρύπανσης και αποβλήτων. Τις πρόσφατες δεκαετίες, η ρύπανση από πλαστικό έχει σημειώσει αύξηση σε ανησυχητικά επίπεδα, με περισσότερο από το ένα τρίτο του απορριπτόμενου πλαστικού να καταλήγει στους ωκεανούς και στις θάλασσες του πλανήτη (περίπου οκτώ εκατομμύρια τόνοι ετησίως).

Όπως για πολλές FLAGs, η καταπολέμηση του καταστρεπτικού αντίκτυπου που μπορούν να έχουν η ρύπανση και τα θαλάσσια απορρίμματα για το φυσικό περιβάλλον αποτελεί σημαντικό σκέλος του έργου της FLAG Camargue. Βασιζόμενη στην τοπική ευαισθητοποίηση γύρω από το πρόβλημα, η FLAG Camargue διαθέτει διάφορα συγκεκριμένα έργα που επικεντρώνονται στη μείωση των απορριμμάτων και τη διασφάλιση καθαρότερων θαλασσών.

Συλλογή και ανακύκλωση θαλάσσιων απορριμμάτων

Ένα τέτοιο έργο βασίζεται στην προσέγγιση της κυκλικής οικονομίας για την αντιμετώπιση των θαλάσσιων απορριμμάτων. Το «**ReSeaclons**», ένα πιλοτικό έργο που χρηματοδοτείται από την FLAG, συνιστά μια συνεργατική προσέγγιση συγκεντρώνοντας περισσότερους από 50 τοπικούς αλιείς για την αντιμετώπιση των απορριμμάτων που εντοπίζονται στη θάλασσα. Οι αλιείς συλλέγουν τα θαλάσσια απορρίμματα ενόσω εργάζονται και στη συνέχεια τα μεταφέρουν στην ακτή και τα τοποθετούν σε δύο μεγάλα εμπορευματοκιβώτια στην αποβάθρα του Le Grau-du-Roi. Τα απορρίμματα, τα οποία συνήθως αποτελούνται από αναμειγμένα πλαστικά, μεταφέρονται στη συνέχεια και ανακυκλώνονται για την παραγωγή νέων πολυμερών προϊόντων από μια εταιρεία πλαστικών που ονομάζεται Trivéo. Το έργο δίνει τη δυνατότητα στην περιοχή FLAG να αντιμετωπίζει άμεσα το πρόβλημα των θαλάσσιων απορριμμάτων στα ύδατά της, προστατεύοντας τα πτηνά και τη θαλάσσια ζωή από το ενδεχόμενο εγκλωβισμού στα πλαστικά.

Μεταξύ Απριλίου και Δεκεμβρίου 2018, συλλέχθηκαν, αποθηκεύτηκαν και ανακυκλώθηκαν περίπου 800 κιλά θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων μέσω του συγκεκριμένου καινοτόμου έργου, το οποίο όχι μόνο περιορίζει τα απόβλητα, αλλά δημιουργεί και οικονομική δραστηριότητα στην παραγωγή νέων και χρησιμοποιήσιμων προϊόντων.

- Παρέχει **συγκεκριμένη λύση** σε ένα πρόβλημα
- **Βασίζεται στους ανθρώπινους πόρους** και στη διαθέσιμη εμπειρογνώμοσύνη στην περιοχή
- Συγκεντρώνει διάφορους τοπικούς ενδιαφερόμενους γύρω από ένα κοινό στόχο, δημιουργώντας **αμοιβαία επωφελείς εταιρικές σχέσεις**
- Καλλιεργεί μια **αμοιβαία επωφελή κατάσταση**: προστασία των φυσικών πόρων της περιοχής και **καινοτομία** για τη μετατροπή των αποβλήτων σε νέους πόρους και οικονομική δραστηριότητα

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

Κλιμάκωση της καινοτομίας

Για έργα τα οποία επικεντρώνονται στη μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων, η επίτευξη κρίσιμης μάζας είναι σημαντική ώστε να διασφαλίζεται **αντίκτυπος**. Όχι μόνο δεν υπάρχουν σύνορα στη θάλασσα, γεγονός που σημαίνει ότι τα απόβλητα που καταλήγουν στη θάλασσα σε οποιοδήποτε σημείο μπορούν να φτάσουν και στη δική σας περιοχή, αλλά η κλίμακα του προβλήματος είναι τέτοια ώστε να απαιτούνται πολύ περισσότερες από τις προσπάθειες λίγων απομονωμένων περιοχών ώστε να υπάρξει αποτέλεσμα.

Η ανάπτυξη μιας αλυσίδας δράσεων που συνδέονται με τα θαλάσσια απορρίμματα, από την ευαισθητοποίηση μέχρι το ζήτημα της συλλογής τους και την ανάπτυξη έργων κυκλικής οικονομίας, μπορεί να είναι ένα δαπανηρό εγχείρημα για μια μεμονωμένη FLAG. Επιπλέον, για οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία στοχεύει στην ανακύκλωση πλαστικού για την παραγωγή νέων προϊόντων, πρέπει να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός με μεγάλες ποσότητες θαλάσσιων πλαστικών. Το πλαστικό που συλλέγεται σε μια μόνο περιοχή FLAG σπάνια αρκεί για την ανάπτυξη μιας κερδοφόρας επιχείρησης.

Η συνεργασία με γειτονικές FLAGs και άλλους εταίρους μπορεί εξίσου να αυξήσει την κρίσιμη μάζα και να μειώσει τις δαπάνες των επιμέρους FLAGs. Η **συνεργασία** δίνει επίσης τη δυνατότητα πρόσβασης σε άλλες πηγές χρηματοδότησης, όπως το Interreg. Η αναβάθμιση του έργου ReSeaclons βρίσκεται επομένως υπό συζήτηση ενόψει της επέκτασής του κατά μήκος ολόκληρης της περιφέρειας της Οξιτανίας και ενδεχομένως και σε άλλες περιφέρειες.

«Σφουγγαρίζουμε το πάτωμα, αλλά η βρύση εξακολουθεί να τρέχει»

Μια φράση συνώνυμη με το παγκόσμιο πρόβλημα της ρύπανσης από πλαστικά είναι «*σφουγγαρίζουμε το πάτωμα, αλλά η βρύση εξακολουθεί να τρέχει*», η οποία επισημαίνει την ανάγκη να απομακρυνθούν τα πλαστικά απορρίμματα καθώς και να αναχαιτιστεί το πρόβλημα στην πηγή του. Όπου είναι εφικτό, οι FLAGs πρέπει να επιδιώκουν την υποστήριξη **έργων που αντιμετωπίζουν τόσο τις αιτίες όσο και τις επιπτώσεις της ρύπανσης** που παρατηρείται στις περιοχές τους. Υπό αυτή την έννοια, θα πρέπει να επιδιώκουν την υποστήριξη ενός συνδυασμού συμπληρωματικών έργων με σκοπό τη μεγιστοποίηση συνεργειών και επιπτώσεων. Μέσα από μια σειρά έργων, η FLAG της Camargue έχει ξεκινήσει όχι μόνο να «σφουγγαρίζει το πάτωμα» αλλά και να προσπαθεί βαθμιαία να «κλείσει και τη βρύση».

Αντικαθιστώντας τα πλαστικά στον τομέα της αλιείας

Ενώ το έργο ReSeaclons παρέχει μια κυκλική λύση για την αντιμετώπιση του προβλήματος των θαλάσσιων πλαστικών, η FLAG αναζητά επίσης **μακροπρόθεσμες λύσεις** για τα πλαστικά απόβλητα που παράγονται από τον τοπικό αλιευτικό κλάδο της περιοχής.

Σήμερα, οι αλιείς του Grau du Roi χρησιμοποιούν τελάρα από πολυστυρένιο για την εκφόρτωση και την πώληση των αλιευμάτων τους σε ιχθυοπώλες. Τα τελάρα από πολυστυρένιο απορρίπτονται δύσκολα, διασπώνται εύκολα σε μικρότερα τεμάχια που είναι με τη σειρά τους δύσκολο να συλλεχθούν και επίσης βλάπτουν το περιβάλλον. Συνεπώς, η FLAG έχει χρηματοδοτήσει ένα **ερευνητικό έργο που στοχεύει στον εντοπισμό και τη δοκιμή εναλλακτικών λύσεων για τα τελάρα ψαριών από πολυστυρένιο**. Συνολικά, το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός καλύτερου συστήματος διαχείρισης, με περιορισμό την εξάρτηση της βιομηχανίας από το πολυστυρένιο. Εάν βρεθούν επιτυχείς εναλλακτικές λύσεις, το έργο θα έχει μόνιμο αντίκτυπο στο τοπικό περιβάλλον, με περιορισμό του αρνητικού αντίκτυπου της αλιείας στα φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής.

- ✓ Έργο με μελλοντική προοπτική που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση ενός προβλήματος στη ρίζα του
- ✓ Συμπληρωματικό προς άλλα έργα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από πλαστικά
- ✓ Αξιοποίηση της έρευνας για την ανάπτυξη πρακτικών λύσεων

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι FLAGs όσον αφορά τα θαλάσσια απορρίμματα και την κυκλική οικονομία παρέχονται από τον οδηγό **FARNET αριθ. 17: Η κυκλική οικονομία στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας**

1.2 Προστασία της βιοποικιλότητας

Τα προαναφερθέντα έργα συνεισφέρουν στο σύνολό τους στην προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της βελτίωσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, και ιδίως της ποιότητας του νερού, για τα ψάρια και άλλες μορφές θαλάσσιας ζωής. Πράγματι, μειώνοντας τη ρύπανση, η τοπική κοινότητα μπορεί να διασφαλίσει καλύτερες πιθανότητες για να ευδοκιμήσει η βιοποικιλότητα.

Ωστόσο, εκτός από το να συμβάλλουν στη διασφάλιση των βασικών προϋποθέσεων για την άνθηση της βιοποικιλότητας, οι FLAGs μπορούν επίσης να κάνουν πολλά και για την προστασία συγκεκριμένων υδρόβιων ειδών. Αυτό μπορεί να γίνεται μέσω της θέσπισης ή της βελτίωσης της διαχείρισης θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών. Θα μπορούσε επίσης να αφορά τη διασφάλιση του ότι η αλιεία και άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες δεν καταστρέφουν το βυθό της θάλασσας ή δεν βλάπτουν κατά λάθος απειλούμενα θαλάσσια είδη. Η FLAG Camargue βασίζεται στο έργο της ώστε να διασφαλίζει καθαρότερες θάλασσες έργα για την ενεργό προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας.

Διατήρηση των περιοχών αναπαραγωγής

Η FLAG Camargue υποστηρίζει διάφορα επιστημονικά έργα για τη μελέτη των βέλτιστων δομών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αναπαραγωγή ορισμένων αξιόλογων ειδών της περιοχής. «Στοιχεία» αναπαραγωγής παρήχθησαν και δοκιμάστηκαν στην περιοχή Natura 2000 της περιφέρειας σε συνεργασία με τοπικούς αλιείς.

Χάρη στη συμμετοχή τους στο έργο και την παροχή συμβουλών εκ μέρους τους, η διατήρηση του αλιευτικού πόρου και η δημιουργία νέων περιοχών αναπαραγωγής αντιμετωπίστηκε θετικά από τους αλιείς ως μέτρο διαχείρισης καθώς υποστηρίζει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα ειδών ψαριών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Διττή προσέγγιση με **εκπαίδευση** των τοπικών αλιέων σχετικά με τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους στα θαλάσσια οικοσυστήματα και με βελτίωση της βιοποικιλότητας της περιοχής.

Ενίσχυση της **συνεργασίας και της εμπιστοσύνης** μεταξύ αλιέων και διαχειριστών των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, η οποία συνεπάγεται κοινούς στόχους και εργαλεία δουλειάς.

Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές

Οι FLAGs μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη προστατευόμενων περιοχών, όπως των ΘΠΠ και ζωνών Natura 2000, οι οποίες συχνά θεωρούνται από τους αλιείς ως επιβλαβείς για τα αλιεύματα και το βιοπορισμό τους. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την πρόταση σύστασης μιας ΘΠΠ ή τη συγκέντρωση των ενδιαφερομένων ώστε να διασφαλίζονται εργασίες διατήρησης για τον καθένα.

Συμπεριλαμβάνοντας αλιείς στη διαδικασία ανάπτυξης, οι ομάδες FLAG μπορούν να καταδεικνύουν ότι η προστασία των περιοχών αναπαραγωγής και της βιοποικιλότητας μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της αλιείας μέσω της αναγέννησης των μειούμενων αλιευτικών αποθεμάτων. Οι ΘΠΠ μπορούν επίσης να έχουν αξία όσον αφορά την ικανότητα μιας περιοχής στο να διαφοροποιεί τους πρωτογενείς της τομείς μέσω νέων δραστηριοτήτων, όπως ο φυσιολατρικός τουρισμός.

Συνεργασία γύρω από τις ΘΠΠ της Μεσογείου

Ο εντοπισμός ενός μοντέλου που να καθιστά τη διατήρηση *οικονομικά βιώσιμη* είναι θεμελιώδης προϋπόθεση για τη διασφάλιση ενός μακροπρόθεσμου μέλλοντος. Η FLAG Camargue έχει ενταχθεί σε μία ομάδα εργασίας μαζί με άλλες FLAGs από την περιοχή της Μεσογείου με σκοπό την ανάπτυξη γνώσης σχετικά με το πώς μπορεί να διασφαλίζεται η οικονομική βιωσιμότητα των ΘΠΠ στις περιοχές τους. Σε συνεργασία με το **MedPan**, το δίκτυο των ΘΠΠ της Μεσογείου, διοργανώθηκε μια πρώτη επίσκεψη μελέτης τον Οκτώβριο του 2019 στην Ελλάδα, κατά την οποία οι συμμετέχοντες εξέτασαν τη δυνατότητα εκκίνησης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων (όπως οι περιηγήσεις με επαγγελματίες ξεναγούς ή οι καταδύσεις) προς υποστήριξη των δράσεων διατήρησης στις προστατευόμενες περιοχές.

Κοινή **μάθηση** και **συνεργασία**

Επιδιώκει να καταστεί η **περιβαλλοντική διατήρηση οικονομικά αυτάρκης**

1.3 Διαχείριση των αλιευτικών πόρων

Βασική πρόκληση για την FLAG Camargue είναι να διασφαλίσει ότι η απασχόληση στην αλιεία παραμένει ανταγωνιστική έναντι άλλων τομέων, καθώς και ελκυστική για τις νεότερες γενιές. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη υγιών αποθεμάτων ψαριών και οστρακόδερων. Η προώθηση της συμμετοχής του τομέα της αλιείας στην καλύτερη διαχείριση των πόρων σε τοπικό επίπεδο είναι κάτι που η FLAG στοχεύει να υποστηρίξει.

Βελτίωση της βιωσιμότητας μιας τοπικής αλιευτικής δραστηριότητας

Το οστρακόδεργο «φασολάκι» αποτελεί είδος υψηλής αξίας στην περιοχή FLAG Camargue. Ωστόσο, τα αλιεύματα του συγκεκριμένου είδους έχουν μειωθεί από περίπου 1 500 τόνους στις αρχές της δεκαετίας του 2000 σε μόλις μερικές εκατοντάδες τόνους το 2014. Η FLAG βρίσκεται επομένως σε συζητήσεις με το Συμβούλιο Ναυτιλιακής Επιμελητείας (MSC) και το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), τα οποία και προτείνουν τη συνένωση μιας σειράς ενδιαφερομένων προκειμένου να μελετήσουν την κατάσταση αυτής της αλιευτικής δραστηριότητας και να αναζητήσουν τρόπους βελτίωσης της βιωσιμότητάς της. Εφόσον εγκριθεί η χρηματοδότησή του, το έργο προβλέπει τη συνένωση των συναφών επιτροπών αλιείας οστρακόδερων και της ομοσπονδίας ερασιτεχνών αλιέων οστρακόδερων, του περιφερειακού πάρκου της Camargue εντός του οποίου δραστηριοποιούνται, των δημόσιων αρχών που είναι υπεύθυνες για την παρακολούθηση της εκμετάλλευσης του συγκεκριμένου είδους και επιστημονικών οργανώσεων που εξειδικεύονται στην θαλάσσια και αλιευτική έρευνα.

Επιδιώκει την ανάπτυξη **μακροπρόθεσμης συνεργασίας** μεταξύ όλων των συναφών ενδιαφερομένων

Αποσκοπεί στο συνδυασμό επιστημονικής και πρακτικής **γνώσης για τη βελτίωση των μελλοντικών πρακτικών**

Το παρόν κεφάλαιο έδειξε πώς, κατά την περίοδο 2014-2020, η FLAG της Camargue έχει υποστηρίξει έργα τα οποία αποσκοπούν στη δημιουργία ενός υγιέστερου θαλάσσιου χώρου όπου η αλιεία μπορεί να ευδοκιμήσει. Έχουν γίνει επίσης βήματα προς την καλύτερη διαχείριση των συγκεκριμένων αλιευτικών προϊόντων, που αναμένεται να αποτελέσουν κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής της FLAG για την περίοδο 2021-2027.

Άλλα έργα των FLAG για την προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας περιλαμβάνουν τα εξής:

Αποκατάσταση υγροτόπων και περιοχών αναπαραγωγής της τούρνας στο αρχιπέλαγος της Στοκχόλμης: έργο για την αποκατάσταση της φυσικής ισορροπίας του τοπικού οικοσυστήματος, όπου βασικοί θηρευτές, όπως η τούρνα, έχουν καθοριστικό ρόλο για τη διατήρηση των υγιών υδάτων και της βιοποικιλότητας.

Συνεργασία για τη διατήρηση προστατευόμενων ειδών και αλιευτικών επιχειρήσεων: το «Tartatur» είναι ένα έργο διατήρησης στο οποίο συμμετέχουν τέσσερις ιταλικές ομάδες FLAG κατά μήκος των ακτών της Βόρειας Αδριατικής.

Ευφυής αλιεία: Φιλανδοί και Πολωνοί αλιείς συνεργάζονται με σκοπό τη διάδοση νέων αλιευτικών τεχνικών προς όφελος τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και του αλιευτικού τομέα.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι FLAGs στη διαχείριση των τοπικών πόρων, περιλαμβανομένων των δράσεων για τη διαφύλαξη και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των υδάτινων οικοσυστημάτων, παρέχονται από τον [οδηγό FARNET αριθ. 17: Ενδυνάμωση της διαχείρισης των τοπικών πόρων](#)

2. Βιώσιμα συστήματα τροφίμων

Όλες οι FLAGs δραστηριοποιούνται στην υποστήριξη των τοπικών αλιείων ή/και παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Είναι επομένως σημαντικό η υποστήριξη σε αυτόν τον τομέα να συμβάλλει και στην **ενίσχυση της βιωσιμότητας των συστημάτων τροφίμων**. Αυτό δεν συμβαίνει, όσο τα παγκόσμια συστήματα τροφίμων έχουν τεράστιο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, μεταξύ άλλων υψηλά επίπεδα εκπομπών άνθρακα και υπερεκμετάλλευση της γης και των υδάτων. Η ανάπτυξη περισσότερο βιώσιμων πρακτικών και περισσότερο περιφερειοποιημένων αγορών είναι καθοριστική όχι μόνο για την καλύτερη διατήρηση των φυσικών πόρων, αλλά και διότι μπορεί να συνεπάγεται νέες ευκαιρίες για τους αλιείς και τους παραγωγούς προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, καθώς και για άλλους κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού.

Η **στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο»** που εγκαινιάστηκε πρόσφατα από την ΕΕ στοχεύει στο να καταστήσει τα συστήματα τροφίμων δικαιότερα, υγιέστερα και φιλικότερα προς το περιβάλλον¹. Οι προσπάθειες για την επίτευξη αυτών των στόχων επικεντρώνονται στην αύξηση της παραγωγής και κατανάλωσης τοπικών τροφίμων. Αυτό μπορεί να συμβάλλει στην εφαρμογή περισσότερο βιώσιμων πρακτικών και στη μείωση των εκπομπών άνθρακα, αλλά ισχυρότερες περιφερειακές αγορές τροφίμων μπορούν επίσης να κάνουν τις τοπικές οικονομίες **περισσότερο ανθεκτικές σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς**. Αυτό ακριβώς φάνηκε και κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, όταν διαταράχτηκαν οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού, πολλοί όμως τοπικοί παραγωγοί κατόρθωσαν να υποστηρίξουν τις κοινότητές τους.

Οι FLAGs, μέσω του χαρτοφυλακίου τοπικών έργων τους, μπορούν να διαδραματίσουν σημαίνοντα ρόλο στην ανάπτυξη περισσότερο **προσαρμοστικών και περιβαλλοντικά βιώσιμων συστημάτων τροφίμων**. Το παρόν κεφάλαιο δείχνει με ποιον τρόπο η **FLAG Navia-Porcía**, στη Ισπανία, επωφελείται της ευκαιρίας να το πράξει.

Στο επίκεντρο: FLAG Navia-Porcía, Ισπανία

Η συγκεκριμένη περιοχή FLAG βρίσκεται στη βόρεια ακτογραμμή της Ισπανίας, κατά μήκος του Βισκαϊκού Κόλπου, και πήρε το όνομά της από τη Navia, τη μοναδική πόλη της περιοχής, και τον ποταμό Porcía που οριοθετεί την περιοχή προς τα δυτικά. Η περιοχή έχει μικρό πληθυσμό, περίπου 20 000 κατοίκους, και τέσσερα μικρά λιμάνια που εξυπηρετούνται από περίπου 40 σκάφη παράκτιας αλιείας, τα οποία και χρησιμοποιούν παραδοσιακές αλιευτικές τεχνικές. Τα κύρια είδη αλιευμάτων είναι τα χηνόμυδα, το χταπόδι, το σκουμπρί και ο μπακαλιάρος.

Βασική πρόκληση είναι τα χαμηλά εισοδήματα των τοπικών αλιείων και συλλεκτών οστρακόδερμων, οι οποίοι δυσκολεύονται κατά συνέπεια να καινοτομήσουν και να επενδύσουν στις επιχειρήσεις τους. Ως εκ τούτου, η FLAG επιδιώκει να καταστήσει την αλιεία περισσότερο κερδοφόρα χωρίς να διαταράξει την τρέχουσα οικολογική ισορροπία. Υποστηρίζει έργα σε διάφορα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, ξεκινώντας από τη βιώσιμη συγκομιδή μέχρι και την ιχνηλασιμότητα, την πιστοποίηση προϊόντων και την προώθηση των τοπικών προϊόντων.

Η FLAG διαχειρίζεται επίσης το τοπικό πρόγραμμα LEADER και, ως εκ τούτου, εφαρμόζει μια σφαιρική προσέγγιση για την προώθηση ενός βιώσιμου τοπικού συστήματος τροφίμων, βασιζόμενου στα προϊόντα τόσο της γεωργίας όσο και της αλιείας. Τα έργα που επισημαίνονται στη συνέχεια περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τις εξής πρωτοβουλίες:

- Επιδότηση βιώσιμων πρακτικών παραγωγής, ιδίως στον τομέα της αλιείας χταποδιού
- Διατήρηση και προώθηση της ποιότητας των τοπικών τροφίμων
- Ενίσχυση των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού της περιοχής
- Βελτίωση της επίγνωσης των καταναλωτών όσον αφορά την ποιότητα και τη διαθεσιμότητα των προϊόντων τροφίμων της περιοχής

1 Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» αποτελεί κεντρικό στοιχείο της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**.

2.1 Βιώσιμες πρακτικές παραγωγής

Πολλές FLAGS φροντίζουν να διασφαλίζουν ότι η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια των περιοχών τους είναι περιβαλλοντικά βιώσιμες και ιχνηλάσιμες και ότι οι πρακτικές παραγωγής τους υπόκεινται σε ορθή διαχείριση.

Για το λόγο αυτό, χρειάζονται καλά δεδομένα και μια συντονισμένη προσπάθεια για την υποστήριξη των διαδικασιών διαχείρισης. Οι αλιείς είναι μερικές φορές επιφυλακτικοί έναντι της έρευνας λόγω του φόβου της επιβολής μειωμένων ποσοστώσεων που θα απειλούσαν το βιοπορισμό τους.

Ωστόσο, η βιώσιμη διαχείριση της αλιείας μπορεί να αποβεί αμοιβαία επωφελής μέσω μιας ορθής προσέγγισης και οι FLAGS μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο να φέρουν κοντά διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των ιδίων των αλιέων στη διαδικασία διαχείρισης. Μπορούν να τους ενθαρρύνουν να αναλάβουν τα ηνία του κλάδου τους εντοπίζοντας και υιοθετώντας βιώσιμες πρακτικές, οι οποίες θα ήταν επωφελείς τόσο για τις δραστηριότητές τους όσο και για το περιβάλλον.

Επιβράβευση της βιωσιμότητας

Τα δύο τρίτα του στόλου της περιοχής FLAG Navia-Porcía πιάνουν τα χταπόδια της περιοχής με παγίδες. Με το στόλο της να δραστηριοποιείται για μόλις έξι μήνες κάθε χρόνο, αντί των 11 μηνών όπως στις περισσότερες περιοχές αλιείας χταποδιού, η Navia-Porcía προβάλλει με υπερηφάνεια τη βιωσιμότητα των μεθόδων της.

Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της FLAG Navia-Porcía είναι η ανάδειξη της αξίας της τοπικής παραγωγής μέσω της σήμανσης ποιότητας και της πιστοποίησης, όπως και μέσω της ιχνηλασιμότητας. Ως εκ τούτου, η FLAG έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην προώθηση της ιδέας της εφαρμογής πιστοποίησης MSC² για τη σημαντικότερη αλιευτική δραστηριότητα της περιοχής – καθώς και στην υλοποίηση αυτής της ιδέας.

Η απόκτηση μιας τέτοιας πιστοποίησης είναι μία μακρά και δαπανηρή διαδικασία, η οποία προϋποθέτει εκτενή συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων. Η FLAG Navia-Porcía ξεκίνησε τη συμμετοχή της στο έργο υποστηρίζοντας μια προκαταρκτική αξιολόγηση της αλιείας του χταποδιού μέσω ανεξάρτητου και εξωτερικού συμβούλου, από την οποία προέκυψε ότι η αλιευτική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από καλή διαχείριση και θα μπορούσε να ανταποκριθεί στα κριτήρια του MSC για τη βιώσιμη αλιεία. Συστήθηκε επομένως η διεξαγωγή πλήρους αξιολόγησης. Η FLAG μπόρεσε στη συνέχεια να συγκεντρώσει μια ομάδα επιστημόνων, εμπειρογνομόνων, τοπικών ενδιαφερομένων και αλιέων της περιοχής προκειμένου να διενεργηθεί μια πλήρη αξιολόγηση και ανάλυση της συγκεκριμένης αλιευτικής δραστηριότητας.

Η ομάδα αξιολόγησε τη δραστηριότητα έναντι τριών βασικών αρχών του προτύπου αλιείας του MSC.

1. Υγεία των αποθεμάτων χταποδιού.
2. Αντίκτυπος της αλιευτικής δραστηριότητας και των μεθόδων της για το θαλάσσιο περιβάλλον.
3. Διαχείριση της αλιευτικής δραστηριότητας.

Οι Δυτικές Αστούριες έγιναν η πρώτη περιοχή αλιείας χταποδιού στον κόσμο με πιστοποίηση MSC. Αυτή η αναγνώριση των προσπαθειών τους όσον αφορά τις βιώσιμες αλιευτικές πρακτικές και την ιχνηλασιμότητα, σε συνδυασμό με την εκστρατεία εμπορικής προβολής που υποστήριξε η FLAG εκ παραλλήλου, οδήγησε σε αύξηση κατά 29% των αρχικών τιμών πώλησης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη μακροβιότητα και την επιβίωση των πόρων της περιοχής.

2 Το MSC, [Συμβούλιο Ναυτιλιακής Επιμελητείας](#), είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένο για τη διαδικασία διαπίστευσής του με σκοπό την πιστοποίηση της βιωσιμότητας της παραγωγής θαλασσιών προϊόντων.

- **Μακροπρόθεσμο** έργο για την **προστασία και προώθηση ενός τοπικού πόρου**
- Μόχλευση **εξωτερικής εμπειρογνομosύνης** και αναγνώριση μιας επωνυμίας παγκοσμίου φήμης
- Επίτευξη συγκεκριμένων **οικονομικών αποτελεσμάτων**
- **Καινοτομία** (πρώτη πιστοποίηση MSC στην αλιεία χταποδιού)

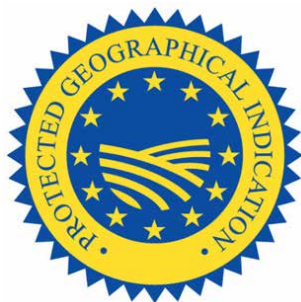
Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

Αφότου η πιστοποίηση MSC για την αλιεία χταποδιού είχε γίνει πλέον πραγματικότητα, υπό τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση των ίδιων των τοπικών αλιέων³, η FLAG έστρεψε την προσοχή της στην ενίσχυση της εμπορικής προβολής και προώθησης των τοπικών αλιευτικών προϊόντων – ιδίως εντός της ίδιας της περιφέρειας.

2.2 Τρόφιμα ποιότητας

Τα τρόφιμα που αναγνωρίζονται για την ποιότητά τους συνοδεύονται συνήθως από σχετικές πληροφορίες. Αυτές μπορεί να αφορούν τη **φιλοσοφία** ή την **παράδοση**, τον **τόπο προέλευσης** ή τις **πρακτικές που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία παραγωγής** (π.χ. βιώσιμες μέθοδοι αλίευσης άγριων ειδών ψαριών/θαλασσιών, βιολογική υδατοκαλλιέργεια ή προϊόντα βιολογικής επεξεργασίας). Ο σχεδιασμός και τα υλικά που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία συνδέονται επίσης στενά με την ποιότητα ενός προϊόντος διατροφής.

Από την έρευνα προκύπτει ότι οι καταναλωτές έχουν την τάση να επιλέγουν και να πληρώνουν περισσότερα για προϊόντα που συνδέουν με την ποιότητα. Διάφορες FLAGs έχουν ασχοληθεί με έργα που αφορούν την πιστοποίηση, περιλαμβανομένης της οικολογικής πιστοποίησης όπως στην περίπτωση της αλιείας χταποδιού από την ομάδα Navia-Porcía. Η προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ), η προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ) και το εγγυημένο παραδοσιακό ιδιότυπο προϊόν (ΕΠΙΠ) συνιστούν άλλους τύπους πιστοποίησης.

Άλλες FLAGs έχουν υποστηρίξει έργα για τη διασφάλιση της διαφάνειας στην ιχνηλασιμότητα των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, μεταξύ άλλων με πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου αυτά συλλέγονται ή μεγαλώνουν και τις σχετικές μεθόδους. Η παροχή τέτοιων πληροφοριών μέσω σαφούς επισήμανσης μπορεί να βοηθήσει τον καταναλωτή στο να κάνει ενημερωμένες επιλογές όσον αφορά την προέλευση και την ποιότητα των προϊόντων που αγοράζει. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να συμβάλει στην ενδυνάμωση της αγοράς των τροφίμων ποιότητας.

3 Μέσω της ένωσης ARPESOS, όλων των ιδιοκτητών αλιευτικών σκαφών με πιστοποίηση MSC στην περιοχή

«Παράδεισος της φύσης»: αξιοποίηση μιας επωνυμίας ποιότητας

Η FLAG Navia-Porcía επιχειρεί τώρα να συνδέσει το οικολογικά πιστοποιημένο χταπόδι της με μια περιφερειακή επωνυμία ποιότητας. Η επωνυμία «**Alimentos del paraíso natural**» («Τρόφιμα από τον παράδεισο της φύσης») εγκαινιάστηκε από την περιφερειακή κυβέρνηση των Αστουριών με σκοπό την προώθηση σειράς τοπικών προϊόντων που έχουν λάβει πιστοποίηση προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ), προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ) ή βιολογικού προϊόντος. Ενώ το χταπόδι της περιοχής δεν εμπίπτει σε κάποια από τις τρεις αυτές κατηγορίες, η FLAG ελπίζει ότι θα μπορέσει να πείσει τους σχετικούς ενδιαφερόμενους ότι η συνεχής παρακολούθηση και οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη διατήρηση της πιστοποίησης MSC πληρούν τις απαιτήσεις ποιότητας και ιχνηλασιμότητας των προϊόντων που προωθούνται υπό την περιφερειακή αυτή επωνυμία. Εάν πετύχει, η εν λόγω πρωτοβουλία θα συνεπάγεται:

- Εξασφάλιση **καλής σχέσης κόστους-ωφέλειας** με αξιοποίηση μιας υφιστάμενης επωνυμίας
- Προσθήκη μιας **νέας** κατηγορίας αναγνωρισμένων προϊόντων «ποιότητας» στην περιφερειακή επωνυμία
- **Ενσωμάτωση** ενός προϊόντος αλιείας σε μια προσφορά η οποία αφορά κατά κύριο λόγο αγροτικά προϊόντα

Μια σφραγίδα ποιότητας δεν χρειάζεται να αποκτάται πάντα από καθιερωμένο πρόγραμμα πιστοποίησης. Ορισμένες FLAGs έχουν αναπτύξει **δικές τους πρωτοβουλίες** βάσει συστάσεων των τοπικών αλιείων. Για παράδειγμα, η **FLAG Galeb** στην Κροατία χρηματοδότησε το έργο «**αλιείες συστήνουν**», τα οποίο εκπονήθηκε από τοπικούς αλιείς και εστιατόρια της περιοχής για έγκριση της ποιότητας των θαλασσιών προϊόντων διατροφής που εκφορτώνονται τοπικά και για να αποτρέπεται η παραπλάνηση των καταναλωτών σχετικά με το ποια προϊόντα στα μενού των εστιατορίων είναι τοπικά και ποια εισαγόμενα. Το έργο επιτρέπει στους καταναλωτές να κάνουν ενημερωμένες επιλογές όσον αφορά την ποιότητα των τροφίμων που καταναλώνουν, ενώ μπορούν να είναι βέβαιοι ότι υποστηρίζουν ταυτόχρονα τους τοπικούς αλιείς προκειμένου να επιτυγχάνουν καλύτερες τιμές για τα αλιεύματά τους.

Τέτοια προγράμματα καλλιεργούν επίσης μια σχέση εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών, ουσίως πτυχές της επίτευξης βιώσιμων τοπικών συστημάτων τροφίμων και της αναγνώρισης της ποιότητας των προϊόντων. Το έργο «αλιείες συστήνουν» συνεισφέρει επίσης στο στόχο της FLAG Galeb για την ανάπτυξη ενός κλάδου βιώσιμου τουρισμού με βάση την ιδιαίτερη γαστρονομία και τα τοπικά παραγόμενα προϊόντα ποιότητας.

Βήμα προς την παραγωγή βιολογικών προϊόντων

Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων είναι ένας ακόμα τρόπος για τους παραγωγούς μικρής κλίμακας ώστε να αξιοποιήσουν το δυναμικό των αγορών ποιοτικών τροφίμων. Τα βιολογικά τρόφιμα θεωρούνται υψηλότερης ποιότητας, καθώς παράγονται χωρίς τη χρήση χημικών λιπασμάτων ή φυτοφαρμάκων. Κατά συνέπεια, η βιολογική υδατοκαλλιέργεια αφορά την παραγωγή ψαριών που εκτρέφονται σε μη μολυσμένα νερά και με τη χρήση τροφών που έχουν επίσης παραχθεί με βιώσιμες μεθόδους. Μέχρι το 2030 η ΕΕ στοχεύει στο να έχει αυξήσει σημαντικά την παραγωγή βιολογικών προϊόντων με τη βοήθεια της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο». Οι FLAGs είναι κάλλιστα σε θέση να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των βιολογικών τροφίμων ως μέσο για την επίτευξη προστιθέμενης αξίας για τους τοπικούς παραγωγούς και τα προϊόντα τους.

Βιολογικό κρίταμο

Η **FLAG ADREPES Costeiro** στην Πορτογαλία έχει υποστηρίξει μια τοπική επιχείρηση που δραστηριοποιείται στη βιολογική παραγωγή και επεξεργασία του κρίταμου, ενός γηγενούς παράκτιου φυτού που μεγαλώνει στους αλμυρούς βάλτους της περιοχής και έχει αποδειχθεί αρκετά ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή. Η *Salina Greens* συγκαταλέγεται πλέον μεταξύ των σπάνιων εκμεταλλεύσεων βιολογικής καλλιέργειας στην ΕΕ όπου καλλιεργείται κρίταμο και παρέχει στους καταναλωτές ένα εχέγγυο ποιότητας σε σύγκριση με το συμβατικά καλλιεργούμενο κρίταμο.

Αυτή η ποιότητα έχει βοηθήσει τη *Salina Greens* να εξασφαλίσει εμπορικές σχέσεις με διάφορα πορτογαλικά σουπερμάρκετ και εστιατόρια με βιολογικά τρόφιμα. Η χρήση του προϊόντος στους κλάδους των καλλυντικών και των φαρμάκων οδήγησε επίσης στην υπογραφή σύμβασης με την εταιρεία καλλυντικών LUSH, η οποία εξειδικεύεται στα φυσικά και βιολογικά προϊόντα ομορφιάς. Η εταιρεία έχει αναπτύξει εταιρικές σχέσεις με το ίδρυμα που διαχειρίζεται τα έλη της περιοχής και με μια επιστημονική ομάδα από το Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας, η οποία εξειδικεύεται στα αλλοφυτικά φυτά. Τέτοιου είδους σχέσεις ενισχύουν την τοπική οικονομία ενώ δημιουργούν επίσης μελλοντικές ευκαιρίες, μέσω της ανάπτυξης μακροπρόθεσμων εταιρικών σχέσεων εντός της περιοχής, αλλά και εκτός αυτής.

Το έργο βοηθά επίσης στη διατήρηση του εύθραυστου οικοσυστήματος των αλμυρών βάλτων, οι οποίοι εγκαταλείφθηκαν σε μεγάλο βαθμό κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, οι συγκεκριμένες εστίες βιοποικιλότητας κινδύνευαν να εξαφανιστούν και η καλλιέργεια του κρίταμου αποτέλεσε ένα βιώσιμο τρόπο να διασφαλιστεί η διατήρησή τους.

- ✓ Βασίζεται στη βιώσιμη χρήση των **τοπικών φυσικών πόρων**
- ✓ Αποφέρει **πολλαπλά και μακροπρόθεσμα οφέλη**: περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά
- ✓ Αναπτύσσει **επιχειρηματικές σχέσεις** διάρκειας εντός της περιοχής FLAG, αλλά και εκτός αυτής

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

2.3 Βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού τροφίμων

Οι βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού τροφίμων είναι αλυσίδες εφοδιασμού στις οποίες **παραγωγοί και καταναλωτές βρίσκονται πιο κοντά μεταξύ τους**, τόσο γεωγραφικά όσο και από την άποψη του αριθμού των οικονομικών φορέων που εμπλέκονται στη διάθεση των προϊόντων τροφίμων στην αγορά. Η υποστήριξη των βραχύτερων αλυσίδων εφοδιασμού και η μετατόπιση της κατανάλωσης προς περισσότερο τοπικά προϊόντα τροφίμων συνεπάγονται μια σειρά από οφέλη, όπως η ενδυνάμωση των τοπικών επιχειρήσεων και η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα από τη μεταφορά των τροφίμων.

Τι εννοούμε όταν λέμε «τοπικό»;

Ο τρόπος με τον οποίο οι καταναλωτές αντιλαμβάνονται την έννοια «τοπικό» ποικίλλει σημαντικά. Για ορισμένους καταναλωτές, τοπικά μπορεί να είναι τα τρόφιμα που προέρχονται από μια ακτίνα περίπου 10 χιλιομέτρων, ενώ για άλλους τοπικό μπορεί να σημαίνει από την ίδια χώρα ή ακόμη και από γειτονικές χώρες αναλόγως της πολιτισμικής τους εγγύτητας. Ενώ οι ορισμοί ποικίλλουν, η εγγύτητα αποτελεί βασικό στοιχείο προκειμένου κάποιο τρόφιμο να θεωρείται τοπικό, με άλλα λόγια: αυτό που συλλέγεται/ παράγεται, μεταποιείται και καταναλώνεται σε μια καθορισμένη περιοχή εγγύτητας.

Υπάρχει ένα διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα τοπικά τρόφιμα μεταξύ καταναλωτών, πολιτικών και ερευνητών, καθώς θεωρείται συχνά ότι πρόκειται για τρόφιμα που είναι **πιο φρέσκα, πιο υγιεινά, και παράγονται και διακινούνται με περισσότερο οικολογικό και κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο**.

Αφότου ασχολήθηκε με τη βιωσιμότητα της αλιείας του χταποδιού, η FLAG Navia-Porcía επιδιώκει τώρα την ανάπτυξη της τοπικής αγοράς για το χταπόδι και άλλα προϊόντα. Είναι γεγονός ότι μέχρι τώρα μόνο μια μικρή εταιρεία κονσερβοποιίας στην περιοχή έχει λάβει την πιστοποίηση της αλυσίδας επιτήρησης (Chain of Custody) από το MSC, η οποία της επιτρέπει να χρησιμοποιεί την οικολογική ετικέτα MSC στα τοπικά προϊόντα θαλασσών της. Ως εκ τούτου, η FLAG ενθαρρύνει και άλλες τοπικές επιχειρήσεις μεταποίησης και εστιατόρια να καταθέσουν αίτηση για την πιστοποίηση **Chain of Custody** του MSC ώστε να μπορούν να προσφέρουν προϊόντα με τη συγκεκριμένη πιστοποίηση. Συνεργάζεται επίσης με όλες τις ομάδες LEADER της περιφέρειας Αστουριών με σκοπό τη θέσπιση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την επίτευξη βραχύτερων αλυσίδων εφοδιασμού για τα προϊόντα τροφίμων της περιφέρειας.

Περιφερειακή συνεργασία για την προώθηση των τοπικών προϊόντων

Μια από τις επιπτώσεις της εγγύησης της βιωσιμότητας και της ποιότητας του τοπικού χταποδιού ήταν η αύξηση των τιμών. Ωστόσο, η τοπική αγορά υστερεί ακόμη σε σχέση με αυτό που πληρώνουν οι ξένες αγορές για ένα τέτοιο προϊόν, με αποτέλεσμα περισσότερο από το 90% των αλιευμάτων χταποδιού να εξαγεται αυτή τη στιγμή σε χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία.

Μέσω του προϋπολογισμού της από το πρόγραμμα LEADER, η ομάδα LAG-FLAG Navia-Porcía ξεκίνησε ένα έργο συνεργασίας με 10 ακόμα ομάδες LAG (ΟΤΔ) του LEADER, επτά εκ των οποίων ήταν επίσης ομάδες LAG-FLAG, με σκοπό την υιοθέτηση κοινής προσέγγισης για την εμπορική προβολή προϊόντων οικοτεχνίας και βιολογικών προϊόντων τροφίμων από ολόκληρη την περιοχή. Αυτό περιλαμβάνει νωπά και μεταποιημένα προϊόντα προερχόμενα τόσο από τη γεωργία όσο και από την αλιεία της περιοχής.

Το έργο βρίσκεται ακόμα στην αρχική του φάση, κατά την οποία συγκεντρώνεται η προμήθεια διαφόρων προϊόντων υπό μορφή μιας συντονισμένης προσφοράς και οι παραγωγοί αρχίζουν να εκπαιδεύονται στη χρήση βραχέων δικτύων για τη διάθεση των προϊόντων τους στην αγορά. Μια δεύτερη φάση θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της κερδοφορίας των τοπικών αυτών αλυσίδων εφοδιασμού και στην αύξηση της ζήτησης. Το χταπόδι και άλλα είδη που αλιεύονται τοπικά, όπως τα χηνόμυδα, πρέπει να αποτελούν μέρος αυτής της προσφοράς, όπως και τα ψάρια σε κονσέρβα και άλλα προϊόντα που μεταποιούνται τοπικά.

Ανάπτυξη της προσαρμοστικότητας μέσω ισχυρών τοπικών συστημάτων τροφίμων

Η ανάπτυξη μιας τοπικής αγοράς για προϊόντα θαλασσινών που αλιεύονται τοπικά έχει επί μακρόν αποτελέσει βασικό στόχο πολλών FLAGs. Ωστόσο, η αποδιοργάνωση των παγκόσμιων αγορών μετά την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19 κατέδειξε τη **σημασία της διασφάλισης αποτελεσματικών τοπικών αλυσίδων εφοδιασμού** για τα προϊόντα αλιείας και άλλα προϊόντα τροφίμων.

Διάφορα συστήματα απευθείας πώλησης και άλλες τοπικές εταιρικές σχέσεις βοήθησαν στην υποστήριξη των αλιέων και των παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας κατά το διάστημα του κλεισίματος των παραδοσιακών αλυσίδων εφοδιασμού και των καταστημάτων πώλησης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την πρόσβαση των καταναλωτών σε τοπικά προϊόντα θαλασσινών. Αυτό συνέβη και μέσω της πύλης **Fisch vom Kutter** για την απευθείας διάθεση προϊόντων από τους αλιείς στους καταναλωτές, η οποία δημιουργήθηκε με την υποστήριξη της **FLAG των Ακτών της Βαλτικής** το 2012. Κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19, η **πύλη** σημείωσε αύξηση επισκεπτών στο δικτυακό της τόπο κατά 80%, ενώ οι αλιείς της περιοχής ανέφεραν αύξηση της τάξης του 10-20% όσον αφορά τις απευθείας πωλήσεις στους καταναλωτές. Πολλές FLAGs έχουν υποστηρίξει παρόμοιες πρωτοβουλίες, ορισμένες εκ των οποίων μέσα από online πλατφόρμες (διαδικτυακά) που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό, ενώ άλλες έχουν χρησιμοποιήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την οργάνωση υπηρεσιών παράδοσης τοπικών προϊόντων θαλασσινών στην αποβάθρα, καθώς και υπηρεσιών παράδοσης τοπικών προϊόντων κατ' οίκον.⁴

4 Διάφορα παραδείγματα τρόπων με τους οποίους οι FLAGs κινητοποίησαν αλιευτικές κοινότητες κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19 διατίθενται μέσω του **COVID-19 – FLAG Response Message Board** του FARNET.

2.4 Ενημέρωση των καταναλωτών

Εφόσον ένα βιώσιμο και ποιοτικό προϊόν έχει αναπτυχθεί και παραχθεί, είναι σημαντικό να γνωστοποιείται η αξία του στους δυνητικούς καταναλωτές. Η ενημέρωση των καταναλωτών αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διάθεσης ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας στην αγορά. Αποτελεί μέρος της διαδικασίας εμπορικής προβολής και παρέχει στους αγοραστές τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες για ένα νέο προϊόν ώστε να μπορούν να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες επιλογές σχετικά με τις αγορές και τα προϊόντα που καταναλώνουν.

Η ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα τοπικά προϊόντα διατροφής επιτυγχάνεται μέσω ενός συνδυασμού παραγόντων. Ενώ ορισμένες μεμονωμένες πρωτοβουλίες μπορούν να είναι ιδιαίτερα ισχυρές από την άποψη της ενημέρωσης των καταναλωτών σχετικά με τις ιδιότητες και τη διαθεσιμότητα τοπικών ψαριών και θαλασσιών, η εκ παραλλήλου υλοποίηση διαφόρων έργων μπορεί να προσεγγίσει ένα ευρύτερο τμήμα της κοινότητας μέσω συμπληρωματικών μηνυμάτων, για μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Εκτός από την επιδίωξη της πιστοποίησης των προϊόντων αλιείας της περιοχής της και την ένταξή τους σε συστήματα ποιότητας, η FLAG Navia-Porcía έχει δραστηριοποιηθεί ώστε να προβάλλει περισσότερο την αλιεία της περιοχής στο ευρύ κοινό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του τουριστικού προϊόντος της. Επί χρόνια έχει υποστηρίξει διάφορα έργα, περιλαμβανομένης της έναρξης λειτουργίας ενός διαδικτυακού «μουσείου ζωντανής αλιείας», με πληροφορίες σχετικά με τα διαφορετικά ήδη που αλιεύονται στην περιοχή, ένα βίντεο ντοκιμαντέρ για την προώθηση της τοπικής αλιείας, και διάφορα συντομότερα βίντεο ντοκιμαντέρ για την προώθηση της τοπικής κουλτούρας της αλιείας και της γαστρονομίας. Η FLAG έχει επίσης στηρίξει το κύριο αλιευτικό λιμάνι της περιοχής ώστε να δέχεται επισκέπτες από το ευρύ κοινό και να τους ενημερώνει σχετικά με το πώς λειτουργεί η ιχθυόσκαλα και τη σημασία της αλιείας για την κοινότητα.

Το άνοιγμα της ιχθυόσκαλας Vega στο κοινό

Ο γενικός στόχος του εν λόγω έργου που έγινε με υποστήριξη της FLAG είναι η ευαισθητοποίηση για τον τοπικό κλάδο της αλιείας και η προώθηση των επιτευγμάτων του όσον αφορά τις βιώσιμες πρακτικές παραγωγής μέσω του εξοπλισμού της ιχθυόσκαλας Vega ώστε να δέχεται επισκέψεις με συνοδούς και εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Υπό την αιγίδα της *cofradía* (οργάνωση των αλιέων), το έργο έχει εκπονήσει μια διαδραστική διαδρομή γύρω από το κτίριο της τοπικής ιχθυόσκαλας, δίνοντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να βιώσουν και να μάθουν για την καθημερινή εργασία των τοπικών αλιέων. Έναντι €3 για κάθε ενήλικα (δωρεάν εισόδος για τα παιδιά ηλικίας έως 12 ετών), οι επισκέπτες μπορούν να συμμετέχουν σε μία ξενάγηση με τη συνοδεία ενός εργαζόμενου της *cofradía*, έμπειρου στις δραστηριότητες της τοπικής αλιείας. Μια αίθουσα για διδακτικούς σκοπούς έχει επίσης κατασκευαστεί και εξοπλιστεί ώστε να παρουσιάζονται εκεί τα χαρακτηριστικά και οι πρακτικές της τοπικής αλιείας, με τη χρήση οπτικοακουστικού υλικού ώστε η ξενάγηση να γίνεται ελκυστικότερη για τους επισκέπτες, ειδικά οικογένειες με παιδιά και σχολεία της περιοχής. Τοπικά ξενοδοχεία αγοράζουν επίσης εισιτήρια μαζικά ώστε να προσφέρουν την επίσκεψη δωρεάν στους πελάτες τους.

Το έργο έχει συντελέσει στην καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τον κλάδο της αλιείας της περιοχής και έχει προβληθεί επίσης από μέσα ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας, με αποτέλεσμα να γίνει σημαντικό τουριστικό αξιοθέατο της περιοχής. Ως εκ τούτου, συμβάλλει στην επίτευξη διαφόρων στόχων της FLAG, προωθώντας την ποιότητα των αλιευτικών προϊόντων της και ενισχύοντας επίσης το τουριστικό προϊόν της περιοχής.

- ✓ Επιτυγχάνει **πολλαπλούς στόχους**
- ✓ Χρησιμοποιεί την **τοπική γνώση** (ειδικός της αλιείας) για την προώθηση της παραδοσιακής δραστηριότητας
- ✓ **Τονώνει την υπερηφάνεια** του τομέα μέσω της συνεισφοράς του στην κοινότητα
- ✓ Έχει **οικονομική αυτάρκεια**, λόγω του ονομαστικού αντιτίμου εισόδου

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

Άλλα έργα FLAG για την ανάπτυξη περισσότερο βιώσιμων συστημάτων τροφίμων

Ενίσχυση των αποθεμάτων αυτοχθόνων στρειδιών στο Tralee Bay: ένας αλιευτικός συνεταιρισμός στην Ιρλανδία υιοθετεί τη χρήση νέας τεχνολογίας για να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα των αποθεμάτων αυτοχθόνων στρειδιών της περιοχής.

Αναβάθμιση της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών στα τοπικά εστιατόρια θαλασσινών: μετά από έρευνα των προσδοκιών των καταναλωτών, η Flag βοήθησε 12 «ψαροταβέρνες» να βελτιώσουν την ποιότητα των θαλασσινών που σερβίρουν, καθώς και των πληροφοριών που παρέχονται σχετικά με τα προϊόντα, γεγονός που οδήγησε σε μια «Τοπική συμφωνία για την ποιότητα».

Cabaz do Peixe: μια ηλεκτρονική πλατφόρμα για την απευθείας πώληση ψαριών από τον τοπικό παραδοσιακό αλιευτικό στόλο στο ευρύ κοινό, μέσω της οποίας διατίθενται φρέσκα προϊόντα υψηλής ποιότητας σε οκτώ τοπικά σημεία συλλογής.

Φεστιβάλ ψαριών για την προώθηση ξεχασμένων ειδών ψαριών: δύο λιθουανικές FLAGs συνεργάζονται για την προώθηση των ειδών του γλυκού νερού της περιοχής μέσω παρουσιάσεων παραδοσιακών αλιευτικών τεχνικών, οργανωμένων εκπαιδευτικών τμημάτων μαγειρικής και μαθημάτων γευσιγνωσίας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ενημέρωση των καταναλωτών και την εμπορική προβολή των ψαριών και λοιπών προϊόντων θαλασσινών μέσω βραχέων δικτύων παρέχονται από τον [οδηγό FARNET αριθ. 8: Εμπορική προβολή των τοπικών αλιευμάτων](#)

3. Ανάπτυξη επιχειρηματικών ευκαιριών

Πολλές παράκτιες κοινότητες βιώνουν το πρόβλημα των χαμηλών εισοδημάτων σε πρωτογενείς τομείς όπως η αλιεία και η μικρής κλίμακας υδατοκαλλιέργεια. Ένας βασικός ρόλος της FLAG είναι να **εντοπίζει ευκαιρίες** για τη δημιουργία πρόσθετης αξίας από αυτές τις επιχειρηματικές δραστηριότητες καθώς και να εντοπίζει ευκαιρίες για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Τέτοιες ευκαιρίες μπορούν να βρεθούν τόσο στον τομέα της αλιείας όσο και εκτός αυτού. Ενδέχεται να αναλαμβάνονται από εκπροσώπους του τομέα της αλιείας ή από άλλους επιχειρηματίες που μπορούν να κεφαλαιοποιήσουν τους τοπικούς πόρους ώστε να αυξήσουν το παραγόμενο εισόδημα στην περιοχή και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, προϊόντα και υπηρεσίες για τους κατοίκους της. Με άλλα λόγια, η υποστήριξη τέτοιων επιχειρήσεων μπορεί να βοηθήσει στην **ενδυνάμωση και διαφοροποίηση του τομέα της αλιείας και της τοπικής οικονομίας εν γένει**.

Οι FLAGs που στοχεύουν στην υποστήριξη νέων και υφιστάμενων τοπικών επιχειρήσεων μπορούν να αφορούν ένα ευρύ πεδίο τομέων. Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται σε ορισμένους μόνο από αυτούς:

- Αύξηση της αξίας των ψαριών μέσω της ανάπτυξης νέων τύπων προϊόντων
- Στήριξη της βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας
- Ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού
- Εξερεύνηση άλλων τομέων της γαλάζιας ανάπτυξης

Όπως και σε άλλα κεφάλαια, ο αναγνώστης θα ενημερωθεί σχετικά με διαφορετικές δυνατότητες ανάπτυξης επιχειρήσεων μέσω της επικέντρωσης σε μια FLAG για την οποία το εν λόγω θέμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό, την **FLAG Βόρειας Kaszuby** από την Πολωνία.

Στο επίκεντρο: Η FLAG Βόρειας Kaszuby, Πολωνία

Η FLAG Βόρειας Kaszuby, στο βορειότερο τμήμα των ακτών της Πολωνίας στη Βαλτική Θάλασσα, καλύπτει μια έκταση 572 τετραγωνικών χιλιομέτρων και έναν πληθυσμό σχεδόν 82 000 κατοίκων, με περίπου 1 900 θέσεις εργασίας στον κλάδο της αλιείας και της μεταποίησης (εκ των οποίων 760 γυναίκες). Η περιοχή έχει μια ξεχωριστή πολιτιστική ταυτότητα, η οποία συνδέεται στενά με την αλιευτική παράδοση.

Στο ιδιαίτερα τουριστικό αυτό κομμάτι των πολωνικών ακτών, η πρόκληση συνίσταται στη δημιουργία πρόσθετων πηγών εισοδήματος και βιώσιμων, μη εποχικών θέσεων εργασίας. Ωστόσο, οι ανεπαρκείς επιχειρηματικές δεξιότητες και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο στην περιοχή αποτελούν πρόκληση. Ένας από τους δύο βασικούς στόχους της στρατηγικής της FLAG είναι η στήριξη «των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, μέσω της παροχής διαφοροποιημένης και ελκυστικής απασχόλησης στους κατοίκους». Τα έργα που παρουσιάζονται στο παρόν κεφάλαιο είναι μόλις μερικά από εκείνα που έχουν βοηθήσει στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για επιχειρήσεις που συνδέονται με την αλιεία, με ταυτόχρονη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας:

- επένδυση για νέα μεταποιημένα προϊόντα
- ενσωμάτωση ενός ιχθυοτροφείου στο τουριστικό προϊόν της περιοχής
- στήριξη ενός αλιεία ώστε να διαφοροποιηθεί στον τομέα του τουρισμού
- δημιουργία μιας επιχείρησης ιατρικών τεστ σε ένα παλιό εργοστάσιο κονσερβοποιίας ψαριών

Κατά την προηγούμενη περίοδο, η FLAG υποστήριξε περισσότερα από 200 έργα και δημιούργησε 200 θέσεις εργασίας. Μια σταθερή και ιδιαίτερα ικανή ομάδα (4 ΙΠΑ + ένας λογιστής) και μια καλή επαφή με δυνητικούς και πραγματικούς δικαιούχους προσδιορίστηκε ως ένας βασικός παράγοντας αυτής της επιτυχίας.

3.1 Αύξηση της αξίας των προϊόντων αλιείας

Ένας από τους πρώτους τύπους έργων που εξετάζουν οι FLAGs κατά την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών είναι εκείνα που προσθέτουν αξία στην τοπική αλιεία. Η ενίσχυση των συνδέσεων μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών μπορεί να προσθέσει αξία στα προϊόντα της τοπικής αλιείας (βλ. **κεφάλαιο 2**). Ωστόσο, οι FLAGs μπορούν επίσης να βοηθήσουν τους τοπικούς επιχειρηματίες να αναπτύξουν νέα προϊόντα και να εισέλθουν σε νέες αγορές, όπως π.χ. περισσότερο κερδοφόρες αγορές για είδη ψαριών και υποπροϊόντα χαμηλής αξίας ή εξειδικευμένες αγορές για ψάρια υψηλής ποιότητας.

Τα νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα για την προσθήκη αξίας μπορούν να είναι ιδιαίτερα πολύπλοκα, αλλά και πολύ απλά και εξίσου αποτελεσματικά και επικερδή. Η FLAG Βόρειας Kaszuby αποτελεί ένα παράδειγμα του πώς ένας αλιέας της περιοχής κατόρθωσε να αναπτύξει την επιχειρηματική του δραστηριότητα ώστε να προσθέσει αξία στην σαρδελόρεγγα.

Μεταποίηση είδους χαμηλής αξίας για αύξηση του εισοδήματος

Στην περιοχή της Βόρειας Kaszuby, μια οικογενειακή αλιευτική επιχείρηση διαθέτει επίσης μονάδα μεταποίησης. Στο παρελθόν παρήγαγε εκεί ψάρι σε κονσέρβες αλλά λόγω της έλλειψης ειδικευμένου προσωπικού η εν λόγω δραστηριότητα διακόπηκε. Μετέπειτα, η σαρδελόρεγγα, που εξακολουθούσε να αλιεύεται σε μεγάλες ποσότητες, κατέληγε απλώς να καταψύχεται αμέσως μετά την εκφόρτωσή της και να πωλείται σε χαμηλές τιμές, κυρίως ως εξαγόμενο προϊόν.

Χάρη στην καθοδήγηση και την οικονομική υποστήριξη της FLAG, η εταιρεία επένδυσε σε αυτοματοποιημένη γραμμή παραγωγής, η οποία δίνει τη δυνατότητα γρήγορου καθαρισμού των ψαριών και πώλησής τους ως φρέσκα ψάρια για ανθρώπινη κατανάλωση σε πολύ υψηλότερη τιμή στις πολωνικές μονάδες μεταποίησης. Η επένδυση κόστισε περίπου €100 000 (εκ των οποίων το 50% ως επιχορήγηση από την FLAG) και έδωσε στην εταιρεία τη δυνατότητα να αυξήσει το εισόδημά της κατά περίπου 30%.

- Παράγει πρόσθετη **αξία από έναν τοπικό πόρο σε αφθονία**
- Αναπτύσσει ένα **νέο προϊόν** από ψάρια μέχρι πρότινος χαμηλής αξίας
- Βοηθά το διαχειριστή του έργου να αποκτήσει πρόσβαση σε μια **νέα τοπική αγορά**

Αναζητώντας έμπνευση πέρα από την περιοχή FLAG

Αν αφιερώσει κανείς χρόνο για να κοιτάξει λίγο πιο μακριά από τη δική του περιοχή, αυτό μπορεί να του αποφέρει σημαντικά οφέλη. Πράγματι, η καινοτομία σε τοπικό επίπεδο οφείλεται συχνά σε έμπνευση που προέρχεται από την εμπειρία σε άλλες γωνίες της Ευρώπης ή παραπέρα. Οι FLAGs μπορούν να διαδραματίσουν πολύτιμο ρόλο στη διεύρυνση των οριζόντων της αντίστοιχης κοινότητας τους και να φέρουν τον τομέα αντιμέτωπο με νέες ιδέες.

Στη Νότια Φινλανδία, για παράδειγμα, η **FLAG ESKO** είχε καθοριστικό ρόλο στην ενθάρρυνση του **πειραματισμού και της καινοτομίας** για την προσθήκη αξίας στο τοπικό της αλιευτικό προϊόν. Εισηγάγε την ιδέα της χρήσης μιας πολύ παλαιάς ιαπωνικής μεθόδου για το πάστωμα του σολομού και της πέστροφας που αλιεύονται στην περιοχή. Το έργο, το οποίο αναμιγνύει την τοπική παραγωγή με διεθνείς τεχνικές επεξεργασίας, έχει οδηγήσει στην παραγωγή ενός προϊόντος ποιότητας το οποίο απευθύνεται στην αγορά πολυτέλειας και έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον διαφόρων σεφ Michelin. Η μεταποίηση του ψαριού προσθέτει σημαντική αξία στο νωπό προϊόν, το οποίο πωλείται τώρα σε κορυφαίο εστιατόριο του Ελσίνκι σε υψηλή τιμή. Η υιοθέτηση της μεθόδου έχει δημιουργήσει θέσεις εργασίας στην περιοχή και έχει αυξήσει τον ετήσιο κύκλο εργασιών της επιχείρησης κατά €50 000.

Βλ. οδηγούς FARNET αριθ. 3: **Προσθήκη αξίας σε προϊόντα της τοπικής αλιείας και υδατοκαλλιέργειας** και αριθ. 12: **Τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της αλιείας για περισσότερες ιδέες σχετικά με τρόπους ενίσχυσης και προσθήκης αξίας στις τοπικές επιχειρήσεις αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.**

3.2 Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια

Η βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια μπορεί να αποτελεί σημαντική πηγή τροφίμων και άλλων πολύτιμων προϊόντων. Μπορεί να καλύπτει ένα ευρύ πεδίο δραστηριοτήτων και να υπερβαίνει κατά πολύ την ιχθυοκαλλιέργεια ή την οστρακοκαλλιέργεια. FLAGS έχουν υποστηρίξει την παραγωγή **φυκιών ή μακροφυκών** ή ακόμη και την καλλιέργεια κοραλλιών.

Στη Βόρεια Kaszuby, η υδατοκαλλιέργεια έχει μια σχετικά ασθενή παρουσία στην περιοχή. Ωστόσο, η FLAG διέκρινε δυνατότητες **προώθησης των υφιστάμενων δραστηριοτήτων ιχθυοκαλλιέργειας** μέσα από την ευρύτερη στρατηγική της για σύνδεση του τουρισμού με την κληρονομιά της αλιείας στο πλαίσιο ενός έργου ευρείας συνεργασίας με τίτλο «Βόρεια Διαδρομή Αλιείας».

Σύνδεση της ιχθυοκαλλιέργειας με τον τουρισμό

Η FLAG Βόρειας Kaszuby υποστήριξε ένα ιχθυοτροφείο στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων με βάση την τοπική κληρονομιά. Η χρηματοδότηση από την FLAG χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία χώρου στον οποίο οι επισκέπτες μπορούν να καθαρίζουν και να ψήνουν τα ψάρια που πιάνουν μόνοι τους στο ιχθυοτροφείο, αλλά και για φυσικές επενδύσεις γύρω από έναν παλιό νερόμυλο για τη διευκόλυνση της μετανάστευσης των ψαριών και την ενίσχυση της τοπικής παραγωγής ενέργειας.

Το έργο έχει μια σημαντική εκπαιδευτική λειτουργία, τόσο ως παράδειγμα βιώσιμης παραγωγής ενέργειας σε τοπικό επίπεδο όσο και ως αξιοθέατο για παιδιά και νέους που ενδιαφέρονται να μάθουν για το μοναδικό νερόμυλο σε ολόκληρη την περιοχή FLAG.

- **Συνεργασία και ενσωμάτωση** διαφορετικών τομέων της τοπικής οικονομίας
- Ανάπτυξη **συνεργιών** με υφιστάμενα έργα που συνδέονται μέσω της Βόρειας Διαδρομής Αλιείας
- **Καινοτόμος και εμπνευσμένη** ενσωμάτωση της παραγωγής ενέργειας με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών

Εγκαινιάζοντας μια νέα και βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια

Εκτός από την προώθηση και την καλύτερη ενσωμάτωση της υφιστάμενης υδατοκαλλιέργειας στην τοπική κοινότητα, οι FLAGS ενδέχεται να επιθυμούν επίσης την υποστήριξη της **ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας** για την τόνωση της τοπικής οικονομίας και την παροχή (συχνά εξειδικευμένων) θέσεων εργασίας. Πράγματι, η ανταγωνιστική και βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια αποτελεί βασική προτεραιότητα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας 2021-2027.

Καινοτομία και υδατοκαλλιέργεια

Ένα εμπνευσμένο παράδειγμα που αφορά την έναρξη καινοτόμου παραγωγής υδατοκαλλιέργειας και τη διευκόλυνση των συνδέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων προέρχεται από τη **FLAG Mank** στη Δανία. Η εν λόγω ομάδα υποστήριξε την πρώτη εκμετάλλευση μυδοκαλλιέργειας ανοιχτής θάλασσας στη Δανία (όπου οι εκμεταλλεύσεις μυδοκαλλιέργειας βρίσκονται συνήθως σε κολπίσκους). Ένα τοπικό ερευνητικό κέντρο διαπίστωσε ότι τα νερά γύρω από τον όρμο Kerteminde προσφέρουν ιδιαίτερα καλές συνθήκες για την καλλιέργεια μυδιών. Αυτά τα υψηλής ποιότητας βιολογικά μύδια είναι έτοιμα προς κατανάλωση σε διάστημα μικρότερο του ενός έτους αντί του συνηθούς κύκλου που υπερβαίνει τα δύο χρόνια. Το έργο διευκόλυνε τη συνεργασία μεταξύ τοπικών παραγόντων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, επεξεργασία και πώληση μυδιών, ενώ συμβάλλει επίσης στη βελτίωση της ποιότητας του νερού.

Το έργο ξεκίνησε το 2018 ως πιλοτική εκμετάλλευση και εξελίχθηκε σταδιακά για να φτάσει στη μέγιστη παραγωγική ικανότητα των 400 τόνων ετησίως και στην προγραμματισμένη απασχόληση (5 ΙΠΑ) μέχρι τα τέλη του 2020. Ο αρχικός χώρος του πιλοτικού έργου χρησιμεύει τώρα ως χώρος δοκιμών για περαιτέρω προϊόντα, όπως στρείδια και φύκια. Το έργο κόστισε €123 000, εκ των οποίων 53 600 δόθηκε ως επιχορήγηση από τη FLAG.

- ✓ **Καινοτόμος** δραστηριότητα βασισμένη σε έναν **τοπικό πόρο**
- ✓ Διευκολύνει τη **συνεργασία** διαφορετικών παραγόντων
- ✓ **Πολλαπλά οφέλη** για την περιοχή
- ✓ Σταδιακή ανάπτυξη, **από πιλοτική δραστηριότητα σε δραστηριότητα πλήρους κλίμακας**

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

Σε πολλές περιοχές οι FLAGs μπορούν να κάνουν την υδατοκαλλιέργεια αναπόσπαστο κομμάτι της στρατηγικής τους για τη διασφάλιση επιτυχών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων οι οποίες στηρίζουν τις αντίστοιχες τοπικές κοινότητες. Ωστόσο, η υδατοκαλλιέργεια μπορεί επίσης να συνεπάγεται σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συγκρούσεις, εάν δεν λαμβάνεται μέριμνα. Οι FLAGs πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ακόλουθα θέματα, όταν υποστηρίζουν νέες δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας:

- > περιβαλλοντικό αντίκτυπο
- > αποδοχή των μεθόδων παραγωγής από την τοπική κοινότητα
- > δυνητικές συγκρούσεις συμφερόντων όσον αφορά τη χρήση χώρων
- > συμπεριφορά και εμπιστοσύνη των καταναλωτών σχετικά με το προϊόν

Ανάλογα με τον τύπο της υδατοκαλλιέργειας σε μια περιοχή και τις συγκεκριμένες ανάγκες στήριξης, οι FLAGs μπορούν να διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο στο να βοηθούν τους παραγωγούς προϊόντων υδατοκαλλιέργειας κατά την προώθηση των προϊόντων τους, καταδεικνύοντας την τοπική και βιώσιμη παραγωγή τους, ή μέσω της **διευκόλυνσης των συνδέσεων** με άλλους τοπικούς παράγοντες (περιλαμβανομένης της γαστρονομίας και του τουρισμού), καθώς και με την ερευνητική κοινότητα.

Μπορούν επίσης να παρέχουν στήριξη για την **δημιουργία υποδομής** για παραγωγούς του τομέα της υδατοκαλλιέργειας με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους ή να παρέχουν χρηματοδότηση για επενδύσεις για τη **βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων** ή/και του περιβαλλοντικού αντίκτυπου. Ορισμένες FLAG μπορούν επίσης να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο βοηθώντας τους παραγωγούς στο να επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Βλ. οδηγό FARNET [Ενσωμάτωση της υδατοκαλλιέργειας σε τοπικές κοινότητες](#) για περισσότερες ιδέες σχετικά με το πώς οι FLAGs μπορούν να στηρίξουν τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα την αποδοχή, την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία με άλλους τομείς.

3.3 Βιώσιμος τουρισμός

Πολλές περιοχές FLAG είναι, ή θα μπορούσαν να είναι, ιδιαίτερα ελκυστικές από τουριστική σκοπιά. Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει πηγή θέσεων εργασίας και συμπληρωματικών εισοδημάτων για την αλιευτική κοινότητα. Δημιουργεί επίσης ευκαιρίες συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών παραγόντων.

Οι FLAGs μπορούν να διευκολύνουν τις **συνδέσεις** μεταξύ του αλιευτικού τομέα και των φορέων του τουρισμού και να υποστηρίξουν πληθώρα έργων, τα οποία περιλαμβάνουν τη διαμονή, τη γαστρονομία, δραστηριότητες όπως διαδρομές αλιευτικού τουρισμού, φυσιολατρικό τουρισμό ή μουσεία αλιείας. Μπορούν επίσης να επενδύουν στην προώθηση της περιοχής και των αλιευτικών της πλεονεκτημάτων και να **διασφαλίζουν το συνδυασμό διαφορετικών τουριστικών προϊόντων εντός συνεκτικών «πακέτων»**.

Αυτό ξεκίνησε και με τη συμμετοχή της FLAG Βόρειας Kaszuby σε ένα συνεταιρικό έργο για τη δημιουργία της **Βόρειας Διαδρομής Αλιείας**⁵. Η διαδρομή εκτείνεται σε 11 πολωνικές περιοχές FLAG, συνδέοντας και προβάλλοντας αξιοθέατα που σχετίζονται με την αλιευτική κληρονομιά κάθε περιοχής. Κάθε συμμετέχουσα FLAG έχει ιδρύσει ένα κέντρο (ή «άγκυρα» της Διαδρομής), το οποίο διεξάγει εκπαιδευτικές και προωθητικές δραστηριότητες που επικεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Το κέντρο της Βόρειας Kaszuby, το οποίο επικεντρώνεται στις μικρής κλίμακας αλιευτικές παραδόσεις της Βαλτικής, λειτουργεί ως κομβικό σημείο για πολλά από τα έργα της FLAG. Όλα τα συναφή έργα συνεισφέρουν στη Βόρεια Διαδρομή Αλιείας και προωθούνται στο πλαίσιο της.

Ένας Αλιέας λαμβάνει βοήθεια για να επεκταθεί και στον τουρισμό

Ο κ. Henryk Indyk από τη Βόρεια Kaszuby ήταν ιδρυτικό μέλος της FLAG και, μαζί με τα δύο αδέρφια του, είναι ιδιοκτήτης δύο αλιευτικών σκαφών. Επί μακρόν δίσταζε να ζητήσει χρηματοδότηση από τη FLAG, εν μέρει διότι προτιμούσε να συνεχίσει να επικεντρώνεται στην αλιευτική του δραστηριότητα. Στο τέλος, ωστόσο, το συρρικνούμενο εισόδημά του (λόγω των πολύ χαμηλών ποσοστώσεων για τον μπακαλιάρο και το σολομό) και ο διαχειριστής της FLAG τον έπεισαν να ξεκινήσει ένα νέο είδος δραστηριότητας – τον τουρισμό, τον οποίο θα μπορούσε να συνδυάσει με την αλιεία.

Ο κ. Indyk αποφάσισε να ανοίξει ένα μικρό ξενώνα με έξι δωμάτια, ώστε να μπορεί να υποδέχεται τουρίστες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η χρηματοδότηση από τη FLAG χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή και την επίπλωση του κτιρίου, για την τοποθέτηση φωτισμού LED για εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς και για ένα μικρό καπνιστήριο αλιευμάτων. Η επένδυση περιλαμβάνει επίσης μια οικολογική αντλία θερμότητας και την ανάπτυξη ενός νέου προϊόντος: διαδρομές με ένα από τα αλιευτικά σκάφη του ως συμπληρωματική τουριστική δραστηριότητα (οι πελάτες του ξενώνα μπορούν να καπνίσουν στο καπνιστήριο αλιευμάτων τα ψάρια που πιάνουν).

Η FLAG υποστήριξε τον κ. Indyk από την πρώτη στιγμή, ξεκινώντας από μια πρώτη συνάντηση στις αρχές του 2017 και στη συνέχεια παρέχοντάς του διαρκώς συμβουλές για την κατάρτιση του επενδυτικού σχεδίου και του προϋπολογισμού του, την απόκτηση των αδειών δόμησης κλπ. Η FLAG τον έπεισε να χρησιμοποιήσει το οικολογικό σύστημα θέρμανσης και να προσφέρει συμπληρωματικές τουριστικές δραστηριότητες (διαδρομές με βάρκα, καπνιστήριο). Το έργο συμπεριλήφθηκε επίσης στη **Βόρεια Διαδρομή Αλιείας** και επωφελείται από κοινές δράσεις προβολής. Κόστισε €146 000, εκ των οποίων τα €119 000 αποτέλεσαν επιλέξιμες δαπάνες. Η FLAG το επιχορήγησε με €50 000.

- ✓ Σηματοδοτεί μια **πραγματική αλλαγή** στη ζωή του αλιέα
- ✓ Ανταποκρίνεται σε μια **συγκεκριμένη ανάγκη** (απώλεια ποσοστώσεων και εισοδήματος)
- ✓ **Αναπτύσσει επιχειρηματική ικανότητα** (χάρη στις συμβουλές της FLAG)
- ✓ Ενσωματώνει τη χρήση **ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**
- ✓ Ενισχύει ένα **τοπικό δίκτυο και συμπληρώνει άλλα τοπικά έργα** (χάρη στη συνεργασία στο πλαίσιο της Βόρειας Διαδρομής Αλιείας της Kaszuby)

5 Αφότου ξεκίνησε την περίοδο 2007-2013, η διαδρομή εξακολουθεί να αναπτύσσεται και να προσελκύει νέα στοιχεία

Οι FLAGS πρέπει να θυμούνται ότι, ενώ ο τουρισμός παρέχει πολύ σημαντικές δυνατότητες τόνωσης της οικονομικής ανάπτυξης, η εξαιρετικά μεγάλη εξάρτηση από αυτόν μπορεί να ενέχει κινδύνους. Οι περιορισμοί των διεθνών μετακινήσεων με αφορμή την πανδημία COVID-19, για παράδειγμα, είχαν καταστροφικές επιπτώσεις για πολλές τουριστικές επιχειρήσεις. Περιοχές με ένα **μείγμα διαφορετικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων**, αλλά και τουριστικών επιχειρήσεων προς εξυπηρέτηση **διαφορετικών κοινών** (π.χ. τοπικός τουρισμός και επισκέψεις σχολείων, καθώς και διεθνείς επισκέπτες) τείνουν να αποδεικνύονται περισσότερο προσαρμοστικές σε απρόβλεπτα γεγονότα.

Ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας μιας περιοχής είναι επίσης κάτι σημαντικό που πρέπει να έχουν υπόψη οι FLAGS όταν υποστηρίζουν τουριστικές επιχειρήσεις. Αυτό βοηθά στο να διασφαλίζεται ότι τα οφέλη που μπορεί να αποφέρει ο τουρισμός υπερτερούν των δυνητικών αρνητικών συνεπειών, όπως η πολυκοσμία και η ρύπανση. **Η επέκταση της τουριστικής περιόδου** στο μέγιστο δυνατό βαθμό δεν θα βοηθήσει απλώς στη διασφάλιση της διεξαγωγής δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και στα έσοδα, αλλά και στη διασπορά του «βάρους» του τουρισμού, διευκολύνοντας την απορρόφησή του τόσο για την κοινότητα όσο και για τους φυσικούς της πόρους.

Οικολογικός τουρισμός και έργα ποιότητας

Το δίκτυο MEET είναι ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών που συνεργάζονται για τη διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων τους, προωθώντας παράλληλα ένα νέο μοντέλο οικολογικού τουρισμού στην αγορά, καθώς και καινοτόμα εργαλεία για τη διαχείριση των επιπτώσεών του. Ενώ επικεντρώνεται στον τουρισμό σε **προστατευόμενες περιοχές, τα κριτήριά του για τον οικολογικό τουρισμό περιλαμβάνουν έργα, τα οποία:**

- ✓ αφορούν **τοπικές κοινότητες** και **τοπικούς παρόχους υπηρεσιών**
- ✓ συντελούν στη **διατήρηση**
- ✓ μειώνουν το **οικολογικό αποτύπωμα** και βελτιώνουν τη συμπεριφορά των τουριστών
- ✓ λειτουργούν ως καταλύτης μοντέλων **συνεργατικής τουριστικής ανάπτυξης** μεταξύ προστατευόμενων περιοχών και του ιδιωτικού τομέα

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη προϊόντων οικολογικού τουρισμού και τη μέτρηση του οικολογικού αποτυπώματος των τουριστικών πακέτων διατίθενται μέσω του: www.meetnetwork.org

Άλλα έργα των FLAGS που αναπτύσσουν τουριστικές επιχειρηματικές δραστηριότητες

Τουρισμός της θαλάσσιας πέστροφας: ένα έργο συνεργασίας FLAG-LAG που επιδιώκει την επίτευξη τοπικών οικονομικών και περιβαλλοντικών στόχων μέσω της δημιουργίας ενός νέου τουριστικού τύπου βασισμένου στη ψυχαγωγική αλιεία.

«**Mar das Illas**»: τρεις FLAGS της Γαλικίας συνεργάζονται για να υποστηρίξουν τους τοπικούς αλιείς και τις οικογένειές τους στις επιχειρηματικές προσπάθειές τους στον τομέα του θαλάσσιου τουρισμού και του αλιευτικού τουρισμού.

Ο γιος ενός αλιέα συστήνει εταιρεία που προσφέρει τουριστικά πακέτα για την ανακάλυψη του τοπικού θαλάσσιου περιβάλλοντος με επίκεντρο την παρατήρηση κητοειδών, καθώς και περιηγήσεις για ερασιτεχνική αλιεία, καγιάκ και κατάδυση με αναπνευστήρα.

Βλ. οδηγό FARNET αριθ. 9 **Αλιεία και τουρισμός** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη έργων ποιοτικού τουρισμού σε περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

3.4 Άλλοι τομείς της γαλάζιας ανάπτυξης

Για τη χρηματοδοτική περίοδο 2021-2027, οι FLAGs ενθαρρύνονται να εκμεταλλευτούν ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών που προσφέρονται από τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Αυτό δεν περιλαμβάνει μόνο την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια και τον τουρισμό αλλά και δραστηριότητες που συνδέονται με την ενέργεια, τις νέες τεχνολογίες και την εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων.

Ωστόσο, οι FLAGs πρέπει να θυμούνται ότι για την υποστήριξη έργων σε νέα πεδία ενδέχεται να απαιτούνται τεχνικές γνώσεις και συνδέσεις με τομείς οι οποίοι είναι λιγότερο γνωστοί στους συνήθεις ενδιαφερόμενους που εμπλέκονται στην ΤΑΠΤΟΚ της αλιείας. Θα είναι επομένως σημαντικό να συνεργάζονται στενά με τους δυνητικούς δικαιούχους, να επαληθεύουν την ικανότητά τους να υλοποιήσουν τα έργα που προτείνουν και να διασφαλίζουν ότι οι σχετικές δραστηριότητες συνεπάγονται οφέλη για την αλιευτική κοινότητα.

Διεισδύοντας στην οικονομία με βάση τη γνώση: ένα καινοτόμο ιατρικό εργαστήριο

Η στρατηγική της FLAG Βόρειας Kaszuby προέβλεπε ανέκαθεν υποστήριξη για δραστηριότητες πέραν της αλιείας και του τουρισμού. Κατά την περίοδο 2007-2013, μια από τις στρατηγικές προτεραιότητες ήταν η ανάπτυξη υπηρεσιών για την τοπική κοινότητα και για τους επισκέπτες, μεταξύ άλλων σε έναν τομέα της υγείας. Η FLAG ήθελε να χρηματοδοτεί επιχειρηματίες με υψηλές πιθανότητες επιτυχίας, οι οποίοι θα ενέπνεαν και άλλους και θα ενθάρρυναν νέες επιχειρήσεις να αιτηθούν χρηματοδότηση από τη FLAG.

Η GENOXA αναπτύχθηκε το 2011 από δύο επιχειρηματίες, οι οποίοι δραστηριοποιούνταν προηγουμένως σε κονσερβοποιία ψαριών. Η νέα τους εταιρεία εξειδικευόταν στα ιατρικά τεστ με τη χρήση των πλέον εξελιγμένων διαγνωστικών τεχνολογιών, σύμφωνα με την προσέγγιση της «εξατομικευμένης ιατρικής», η οποία προσαρμόζει τη θεραπεία στις ιδιαίτερες ανάγκες του ασθενούς. Η εταιρεία θέλησε να ανοίξει ένα εργαστήριο στην περιοχή FLAG για να διευκολύνει την πρόσβαση του τοπικού πληθυσμού σε ταχείες και αξιόπιστες διαγνώσεις γαστρικών και ογκολογικών νόσων. Το έργο αφορούσε την προσαρμογή του κτιρίου της επεξεργασίας αλιεύματος και την αγορά εργαστηριακού εξοπλισμού υψηλής ποιότητας, καθώς και ενός συστήματος πληροφορικής για την καλύτερη διαχείριση της διαδικασίας των τεστ και την παροχή δυνατότητας στους ασθενείς να ενημερώνονται για τα αποτελέσματά τους σε απευθείας σύνδεση.

Το εργαστήριο αποδείχθηκε να είναι ένα επιτυχημένο εγχείρημα και το 2018 ξεκίνησε να προσφέρει νέους τύπους τεστ βάσει μοριακής διάγνωσης. Το 2020 επιλέχθηκε ως ένα από τα λίγα εργαστήρια της περιοχής όπου μπορούσαν να γίνουν τεστ για τη διάγνωση της COVID-19. Σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, η εταιρεία οργάνωσε διάφορα σημεία συλλογής δειγμάτων με τη μέθοδο ντράιβ-θρου (drive-through) για τους κατοίκους της περιοχής FLAG.

Το έργο έχει εμπνεύσει πολλούς τοπικούς επιχειρηματίες, οι οποίοι έχουν δραστηριοποιηθεί περισσότερο σε ό, τι αφορά την υποβολή αιτήσεων για χρηματοδότηση από την ΕΕ. Το έργο κόστισε περίπου €145 000, εκ των οποίων €72 000 ήταν επιχορήγηση από τη FLAG.

- Εγκαινιάζει ένα **νέο τύπο δραστηριότητας** σε μια περιοχή εξαρτημένη μέχρι τότε σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό
- Προσφέρει υψηλής ποιότητας **υπηρεσίες υγείας στην κοινότητα**
- Γίνεται **παράδειγμα για άλλες επιχειρήσεις**

Προσθήκη αξίας στην ανάπτυξη επιχειρήσεων – ο ρόλος της FLAG

Η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία κοινοτήτων παρέχει την προστιθέμενη αξία που συνεπάγεται μια **τοπική εταιρική σχέση και μια τοπική ομάδα υποστήριξης**, όχι μόνο για τη χρηματοδότηση έργων, αλλά και για την επιλογή εκείνων που μπορούν με τον καλύτερο τρόπο να συμπληρώνουν υφιστάμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες και να καλύπτουν δυνητικά κενά στην αγορά.

Επιπλέον, η FLAG (ή LAG) έχει να διαδραματίσει ένα ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης των έργων, βοηθώντας στην **προσαρμογή των αρχικών προτάσεων για μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων τους** ώστε να συμβάλλουν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά στην περιοχή. Η FLAG έχει επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την απόφαση για το ύψος της στήριξης που πρέπει να χορηγηθεί σε κάθε έργο⁶. Πράγματι, αυξάνοντας το ύψος της στήριξης που παρέχεται σε ειδικούς τύπους έργων ή δικαιούχους, οι FLAGs μπορούν να ενθαρρύνουν δυνητικούς **δικαιούχους που έχουν περισσότερη ανάγκη** οικονομικής υποστήριξης προκειμένου να υποβάλουν ιδέες έργων, καθώς και να παρέχουν κίνητρα για την ανάπτυξη εκείνων των **έργων που είναι περισσότερο αναγκαία σε κάθε περιοχή**.

Πρωώθηση της αποδοχής της ανανεώσιμης ενέργειας μέσω στήριξης των επιχειρήσεων

Η κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον έχουν αποτελέσει σημαντικό θέμα για την FLAG Βόρειας Kaszuby κατά την περίοδο 2014-2020. Τα έργα που συνεισφέρουν στην επίτευξη αυτών των στόχων έχουν προτεραιότητα στη διαδικασία επιλογής. Ο κ. Zdzisław Karsznia παρέχει υπηρεσίες όπως η εγκατάσταση γραμμών ηλεκτρισμού σε κατοικίες και επιχειρήσεις και προσέγγισε την FLAG αναζητώντας κονδύλια για την ανακαίνιση ενός παλιού κτιρίου στο οποίο σχεδίαζε να μεταφέρει την επιχείρησή του.

Η ομάδα FLAG πρότεινε, καθώς πολλοί από τους πελάτες του κ. Karsznia ενδιαφέρονται για τον εναλλακτικό ενεργειακό εφοδιασμό, ότι θα μπορούσε να επεκτείνει την επιχειρηματική του δραστηριότητα ώστε να εγκαταστήσει μια μικρή ανεμογεννήτρια για σκοπούς επίδειξης. Με αυτόν τον τρόπο οι μελλοντικοί πελάτες του θα μπορούσαν να εξοικειωθούν με τις λειτουργίες μιας τέτοιας γεννήτριας και τις τεχνικές της δυνατότητας και να ευαισθητοποιούνται ταυτόχρονα σε θέματα ανανεώσιμης πηγής ενέργειας. Ο χώρος μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται για επισκέψεις σχολείων.

Ο **ρόλος της FLAG στο συγκεκριμένο έργο ήταν καθοριστικός**: ενέπνευσε τον επιχειρηματία να επεκτείνει το έργο του σε ένα νέο τύπο υπηρεσίας και τον βοήθησε επίσης σε όλα τα στάδια της υποβολής αίτησης, της υλοποίησης και της υποβολής εκθέσεων.

6 Το ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών ενός έργου που αποφασίζει να καλύψει μια FLAG είναι γνωστό ως «ένταση ενίσχυσης». Δυνάμει του κανονισμού ΕΤΘΑ (Παράρτημα ΙΙΙ), οι FLAGs μπορούν να παρέχουν στήριξη σε ποσοστό έως το 50% των δαπανών των έργων. Ωστόσο, για ορισμένα έργα, όπως π.χ. καινοτόμα έργα, συλλογικά έργα ή έργα που αφορούν τη μικρής κλίμακας παράκτια αλιεία, οι FLAGs μπορούν να καλύπτουν έως και το 100% των επιλέξιμων δαπανών. Ο κανονισμός κοινών διατάξεων ορίζει ότι οι FLAGs είναι υπεύθυνες για την «επιλογή των επιχειρήσεων και τον καθορισμό του ποσού της χρηματοδότησης». Οι παραπάνω κανόνες προβλέπονται επίσης στο σχέδιο νομοθεσίας για την περίοδο 2021-2027.

Άλλα έργα των FLAG που έχουν βοηθήσει στη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών

Reef Water Coral Farm (Εκμετάλλευση καλλιέργειας κοραλλιών): μια από τις πρώτες εμπορικές εκμεταλλεύσεις καλλιέργειας κοραλλιών στην Ευρώπη, όπου καλλιεργούνται περίπου 5 000 κοράλλια ετησίως και πραγματοποιούνται σχολικές επισκέψεις από παιδιά της γύρω περιοχής.

Καλλιέργεια μικροφυκών για ωμέγα-3: μια νεοφυής επιχείρηση για την καλλιέργεια μικροφυκών στη στεριά για την εξαγωγή ελαίου που χρησιμοποιείται ως φαρμακευτικό θρεπτικό συστατικό για ανθρώπινη κατανάλωση.

Συνεργασία και ανταλλαγή για την υποστήριξη βιώσιμων τοπικών επιχειρήσεων: η ανταλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων από τρεις χώρες βοηθά στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των τοπικών επιχειρηματιών, στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και στην ενθάρρυνση νέων ανθρώπων να ασκήσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες.

«Χρυσοί κανόνες» για την υποστήριξη βιώσιμων και προσαρμοστικών επιχειρήσεων

- **Αποφύγετε την υπερβολική εξάρτηση της τοπικής σας οικονομίας από έναν ή δύο τομείς ή αγορές** (για παράδειγμα, την εξαγωγική αγορά για τα προϊόντα αλιείας ή μια συγκεκριμένη μορφή τουρισμού). Η πανδημία της COVID-19 αποτελεί πρόσφατη απόδειξη του ότι μια διαφοροποιημένη οικονομία μπορεί να αποδειχτεί περισσότερο προσαρμοστική σε περιπτώσεις κλυδωνισμών και κρίσεων.
- Μην ξεχνάτε ποτέ τη **μακροπρόθεσμη προοπτική**: θα είναι η επιχείρηση βιώσιμη, οικονομικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά, σε πέντε χρόνια από τώρα; Σε δέκα χρόνια;
- Βεβαιωθείτε ότι οι επιχειρήσεις που υποστηρίζετε προσθέτουν **νέο εισόδημα ή θέσεις εργασίας** και δεν **μεταθέτουν** απλώς υφιστάμενες (αποφύγετε καταστάσεις όπου π.χ. ένα νέο εστιατόριο ή ξενοδοχείο δεν αυξάνει το συνολικό αριθμό γευμάτων ή διανυκτερεύσεων στην περιοχή αλλά οικειοποιείται πελάτες από υφιστάμενες επιχειρήσεις).
- Εάν οι υποστηριζόμενες επιχειρήσεις σχεδιάζουν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, βεβαιωθείτε ότι αυτές είναι πραγματικά **ωφέλιμες για την τοπική κοινότητα**. Αποφύγετε έργα για τα οποία απαιτούνται δεξιότητες που δεν υπάρχουν στην περιοχή και δώστε προτεραιότητα σε εκείνα που προσφέρουν θέσεις εργασίας σε ανθρώπους της περιοχής οι οποίοι ενδέχεται να δυσκολεύονται να βρουν ευκαιρίες απασχόλησης.
- Σκεφτείτε ολόκληρο το φάσμα της **γαλάζιας οικονομίας** και επιλέξτε τους τομείς εκείνους που μπορούν ρεαλιστικά να προσαρμοστούν στις ανάγκες της περιοχής σας.

Βλ. οδηγό FARNET αριθ. 5 για τη **Διαφοροποίηση των περιοχών αλιείας** για περαιτέρω πληροφορίες και ιδέες σχετικά με την οικονομική διαφοροποίηση, μεταξύ άλλων και στη γαλάζια οικονομία.

4. Ανανέωση των γενεών

Η προσέλκυση νέων ανθρώπων προκειμένου να εργαστούν στην αλιεία και στην υδατοκαλλιέργεια αποτελεί στόχο για πολλές FLAGS. Η διασφάλιση της ανανέωσης των γενεών εντός του τομέα συνιστά κοινή πρόκληση σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθώς **η αλιεία θεωρείται συχνά ως μη ελκυστική για τους νέους** κυρίως λόγω των δύσκολων συνθηκών εργασίας και των σχετικά χαμηλών αμοιβών. Την ίδια στιγμή, πολλές περιοχές που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια αντιμετωπίζουν προβλήματα αποδημίας και απώλειας πληθυσμού, καθώς οι νέοι φεύγουν αναζητώντας ένα διαφορετικό μέλλον μακριά από τον τόπο τους. Η έλξη που ασκούν οι αστικές και κοσμοπολίτικες περιοχές απομακρύνει τους νέους από τους τόπους στους οποίους μεγάλωσαν, προσφέροντας καλύτερες προοπτικές μακροπρόθεσμης σταδιοδρομίας, υψηλότερες αποδοχές και καλύτερες υπηρεσίες για νέες οικογένειες. Αυτό συνεπάγεται τη γήρανση του εργατικού δυναμικού της αλιείας και μια **καθοδική πορεία των ευκαιριών απασχόλησης και υπηρεσιών** σε πολλές περιοχές FLAG.

Οι FLAGS μπορούν να στηρίζουν έργα για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Τα έργα αυτά μπορούν να προωθήσουν την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια ως ελκυστικό κλάδο ή να βοηθήσουν στην είσοδο νέων στον τομέα. Άλλα μπορούν ενδεχομένως να βοηθήσουν στη διαμόρφωση ενός καλύτερου μέλλοντος για τους νέους στις περιοχές αλιείας μέσω της δημιουργίας νέων τοπικών θέσεων εργασίας (π.χ. σχετικών με την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια ή άλλους τομείς της γαλάζιας οικονομίας), καθώς και μέσω της ανάπτυξης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Το παρόν κεφάλαιο περιγράφει πώς η FLAG Νότιας Φινλανδίας, σε συνεργασία με τις τοπικές ομάδες LAG (ΟΤΔ) του LEADER, εργάστηκε για να αντιμετωπίσει τη γήρανση του εργατικού δυναμικού της αλιείας, καθώς και να διασφαλίσει εν γένει την ελκυστικότητα της περιοχής ως τόπου διαβίωσης και εργασίας.

Στο επίκεντρο: Η FLAG ESKO, Φινλανδία

Η περιοχή της **FLAG ESKO (Νότια Φινλανδία)** καλύπτει τα παράλια του Κόλπου της Φινλανδίας, από το Hanko έως το Virolahti. Παρά τα υγιή αποθέματα ψαριών, ο αριθμός των επαγγελματιών αλιέων έχει μειωθεί σημαντικά, από 400 το 1995 σε μόλις 65 το 2020, με μέση ηλικία τα 60 έτη. Αυτό που επιτείνει περαιτέρω το πρόβλημα είναι ότι οι εναπομείναντες αλιείς της περιοχής είναι οικογενειακές αλιευτικές επιχειρήσεις οι οποίες θεωρείται ότι βρίσκονται στην τελευταία γενιά ανανέωσης, καθώς τα παιδιά τους δεν αναμένεται ότι θα συνεχίσουν την οικογενειακή επιχείρηση στην αλιεία. Είναι γεγονός ότι η χαμηλή κερδοφορία του κλάδου έχει ως αποτέλεσμα η αλιεία να μπορεί δύσκολα να ανταγωνιστεί άλλους βιομηχανικούς κλάδους ή τον κλάδο των υπηρεσιών.

Επιπλέον, καθώς οι νέοι μετακινούνται προς τις πόλεις για εκπαίδευση και εργασία, οι παράκτιες κοινότητες βρίσκονται αντιμέτωπες με την απώλεια πληθυσμού και τη γήρανση. Τα ζητήματα αυτά υπερβαίνουν βεβαίως το πρόβλημα της συρρίκνωσης της αλιευτικής κοινότητας και η FLAG συνεργάζεται στενά με τις τρεις ομάδες LAG (ΟΤΔ) του LEADER (Sepra, Silmu και Pomonäst), των οποίων οι περιοχές συμπίπτουν με εκείνες της FLAG. Ενώ οι η FLAG επικεντρώνεται ειδικά στην αλιεία, οι ομάδες LAG του LEADER ασχολούνται με ορισμένα γενικότερα ζητήματα της περιοχής, όπως η διασφάλιση του ότι οι παράκτιες περιοχές παραμένουν ελκυστικές για τους νέους και ότι διευκολύνεται η επιστροφή τους μετά τις σπουδές τους. Τα παραδείγματα που ακολουθούν δείχνουν πώς η FLAG και οι ομάδες LAGs έχουν υποστηρίξει έργα που αποσκοπούν στα εξής:

- Προσέλκυση νέων στον κλάδο και διασφάλιση της επόμενης γενιάς αλιέων (FLAG)
- Ανάδειξη του προφίλ της αλιείας μεταξύ των νέων γενικότερα (LAG-FLAG)
- Βελτίωση της κερδοφορίας της αλιείας μέσω της αντιμετώπισης μιας συγκεκριμένης πρόκλησης: της καταστροφής των τοπικών αλιευμάτων από τις φώκιες (FLAG)
- Αναγέννηση ενός μικρού αλιευτικού λιμένα (LAG και FLAG)

4.1 Προσέκλυση νέων ανθρώπων στην αλιεία και στην υδατοκαλλιέργεια

Δεν είναι απλώς δύσκολο να ενθαρρύνονται οι νέοι προκειμένου να θεωρούν την αλιεία μια **εκclusτική επιλογή σταδιοδρομίας**. Εξίσου δύσκολη μπορεί να είναι για ένα νέο και η είσοδος στον κλάδο, ενίοτε λόγω **έλλειψης σωστής κατάρτισης ή της μη εκclusτικότητάς του** για εκείνους που ενδέχεται να μείνουν μακροπρόθεσμα στον κλάδο. Ένα ακόμα εμπόδιο για την είσοδο των νέων στην αλιεία ή την υδατοκαλλιέργεια είναι το **το κόστος**, π.χ. για την αγορά ενός πρώτου σκάφους, ενδεχομένως μιας άδειας αλιείας, καθώς και για την απόκτηση του απαιτούμενου βοηθητικού εξοπλισμού (αλιευτικά εργαλεία, εξοπλισμός ασφάλειας, καταψύκτες κλπ.).

Ως εκ τούτου, σε πολλές περιοχές υπάρχει χώρος για έργα από τη βάση προς την κορυφή με υποστήριξη από τις FLAGS προκειμένου να καταδειχθεί ότι η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια μπορούν να προσφέρουν ελκυστικές ευκαιρίες στους νέους ή/και να βοηθηθούν άνθρωποι ώστε να ασχοληθούν με την αλιεία επαγγελματικά.

Ορισμένες FLAGS έχουν αναλάβει εκπαιδευτικά έργα μέσω των οποίων οι νέοι έρχονται απευθείας σε επαφή με διάφορες πρακτικές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, συχνά υπό μορφή συνεργασίας μεταξύ σχολείων και αλιέων ή παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Οι FLAGS έχουν επίσης εκπονήσει έργα προώθησης με σκοπό την καλλιέργεια μιας θετικότερης εικόνας της αλιείας στο ευρύ κοινό, χρησιμοποιώντας τόσο παραδοσιακά μέσα όσο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τη διάδοση του μηνύματός τους.

Ένα κοινό χαρακτηριστικό των επιτυχημένων έργων με τη συγκεκριμένη θεματική είναι η **συμμετοχή επαγγελματιών (αλιέων, υδατοκαλλιεργητών, κλπ.) στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων εκπαίδευσης ή προώθησης**. Η πρακτική αυτή εμπειρία είναι καθοριστική για την ενημέρωση των νέων σχετικά με το τι ακριβώς σημαίνει μια θέση εργασίας στην αλιεία ή την υδατοκαλλιέργεια.

Πρόγραμμα μαθητείας υπό έμπειρους αλιείς

Αντιμέτωπη με τον κίνδυνο απώλειας όλων των τοπικών δραστηριοτήτων αλιείας στην περιοχή, η FLAG ESKO συμφώνησε με την τοπική Ένωση Αλιέων ότι ένα πρόγραμμα «μαθητείας υπό έμπειρους αλιείς» θα μπορούσε να προσελκύσει περισσότερους νέους στον κλάδο. Προσεγγίζοντας δυνητικούς νέους αλιείς, σε συνεργασία με τις συναφείς εκπαιδευτικές αρχές και τον ίδιο τον αλιευτικό κλάδο, καταρτίστηκε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Αυτό αποτελείται εξολοκλήρου από πρακτική εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της οποίας ένας ή περισσότεροι έμπειροι αλιείς αναλαμβάνουν ένα νέο μαθητευόμενο, ο οποίος εργάζεται μαζί τους και μαθαίνει από την τεχνογνωσία και την εμπειρία τους.

Η εκπαίδευση διαρκεί 12 μήνες και περιλαμβάνει τη χρήση σύγχρονων πρακτικών και εξοπλισμού, καθώς και μεθόδους εμπορικής προβολής και βασικές επιχειρηματικές δεξιότητες. Οι «δάσκαλοι» πληρώνονται, εάν καταβάλλουν ημερομίσθιο στο μαθητευόμενο, με το συνολικό κόστος να διαμορφώνεται σε λίγο επάνω από τα €8 000 ανά νέο εκπαιδευόμενο αλιέα. Μέχρι το 2019 είχαν εκπαιδευτεί 23 νέοι αλιείς, εκ των οποίων το 80% περίπου στράφηκαν επαγγελματικά στην αλιεία. Με κόστος χαμηλότερο των €10 000 ανά εισερχόμενο στον κλάδο, το πρόγραμμα αποδείχθηκε εξαιρετικά οικονομικά αποδοτικό και, ως αποτέλεσμα, όλες πλέον οι φινλανδικές FLAGS έχουν θεσπίσει παρόμοιο πρόγραμμα.

- Ενώσεις αλιέων **συμμετείχαν από την αρχή**
- Δυνητικοί **νέοι αλιείς ρωτήθηκαν και εισακούστηκε η άποψή τους!** (με αποτέλεσμα ένα καινοτόμο πρόγραμμα, βασιζόμενο εξ' ολοκλήρου σε πρακτική εκπαίδευση)
- **Αμοιβαία επωφελές σύστημα** όπου οι αλιείς πληρώνονται για το χρόνο τους και οι νέοι λαμβάνουν πρακτική εκπαίδευση, ένα μικρό εισόδημα, καθώς και την ευκαιρία να αναλάβουν μια υφιστάμενη επιχείρηση.
- **Οικονομικά αποδοτικό και συγκεκριμένα αποτελέσματα** (δημιουργία θέσεων εργασίας, διατήρηση αλιευτικών δεξιοτήτων και τεχνογνωσίας σε τοπικό επίπεδο)

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Καλή Πρακτική FARNET](#)

Το ανωτέρω πρόγραμμα εκπαίδευσης απευθύνθηκε σε μεγάλο βαθμό σε νέους προερχόμενους από οικογένειες αλιέων. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλιστεί μια επαρκώς ισχυρή βάση δυναμικών αλιέων ή παραγωγών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, απαιτείται συνήθως μια **ευρύτερη ευαισθητοποίηση στο εσωτερικό της κοινότητας**. Το έργο που παρουσιάζεται στη συνέχεια συμπληρώνει το πρόγραμμα μαθητείας της FLAG ESKO, απλώνοντας ακόμα περισσότερο τα δίκτυά του από πλευράς των νέων που προσεγγίζει και συνδέοντας την εκπαίδευση στην αλιεία με άλλες θαλάσσιες θεματικές ενότητες και τομείς – καθώς και με νέους εκτός της περιοχής.

Κινητοποίηση των νέων μέσω της συνεργασίας FLAG-LAG

Η FLAG ESKO συνεργάστηκε με την **FLAG Virumaa** στην Εσθονία και με δύο ομάδες LAG (ΟΤΔ) του LEADER στο πλαίσιο έργου συνεργασίας για την προσέλκυση των νέων στην αλιεία και το θαλάσσιο κλάδο, και για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των ανταλλαγών μεταξύ των νέων.

Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει τη διοργάνωση κατασκηνώσεων για παιδιά ηλικίας 7-16 ετών, μονοήμερες εκδηλώσεις και θεματικά εργαστήρια για τα σαββατοκύριακα. Εννέα κατασκηνώσεις και εκπαιδευτικές επισκέψεις διοργανώθηκαν στην Φινλανδία και την Εσθονία, καλύπτοντας θέματα όπως η ιστιοπλοΐα και η πλοήγηση, η αλιεία στη Βαλτική Θάλασσα, ο αλιευτικός τουρισμός, η μαγειρική με βάση το ψάρι και η διατήρηση του περιβάλλοντος. Περισσότερα από 75 παιδιά από τις δύο χώρες συμμετείχαν στις κατασκηνώσεις, ενώ ο αριθμός των συμμετεχόντων στις εκδηλώσεις και στα εργαστήρια ξεπέρασε τα 2000 άτομα.

- Ενισχύει την **τοπική ανθρώπινη ικανότητα και γνώση** με διασκεδαστικό τρόπο
- Αναπτύσσει αμοιβαία επωφελείς **διασυνοριακές σχέσεις** και **ανταλλαγές**
- **Μακροπρόθεσμο όραμα** για την καλλιέργεια μιας κουλτούρας επιχειρηματικότητας και διακρατικής συνεργασίας

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. **Καλή Πρακτική FARNET**

Οι FLAGs μπορούν επίσης να υποστηρίζουν δραστηριότητες που καθιστούν την αλιεία μικρής κλίμακας ευκολότερη και περισσότερο επικερδή. Είναι γεγονός ότι, αφότου οι νέοι έχουν ενθαρρυνθεί ώστε να σκεφτούν προοπτικές σταδιοδρομίας στην αλιεία ή στην υδατοκαλλιέργεια, αυτό που τελικά καθορίζει το εάν θα εισέλθουν και θα παραμείνουν στον κλάδο είναι η πραγματικότητα του επαγγέλματος.

Στη περιοχή γύρω από τη Βαλτική Θάλασσα, φώκιες και κορμοράνοι, αμφότερα προστατευόμενα είδη, ευθύνονται για την καταστροφή έως και του 90% των αλιευμάτων πολλών αλιέων. Αυτό αυξάνει σημαντικά το φόρτο εργασίας ενώ υπονομεύει ταυτόχρονα την κερδοφορία της δραστηριότητας. Η FLAG ESKO ηγείται επομένως ενός έργου συνεργασίας για την περιοχή γύρω από τη Βαλτική προκειμένου να βρεθούν λύσεις για τις ζημιές που προκαλούν στα αλιεύματα θηρευτές όπως οι φώκιες και οι κορμοράνοι.

Διανομή συσκευών σε αλιείς για την απομάκρυνση της φώκιας

Κατόπιν έργου συνεργασίας με 14 FLAGs με σκοπό την κατανόηση και την ενημέρωση σχετικά με τον αντίκτυπο της παρουσίας πληθυσμών φώκιας και κορμοράνων για την αλιεία μικρής κλίμακας γύρω από τη Βαλτική Θάλασσα, οι ζημίες που προκαλούν τα εν λόγω είδη στα αλιεύματα προσδιορίστηκαν ως το βασικό ζήτημα που αποθαρρύνει τους νέους από το να εισέλθουν και να παραμείνουν στον κλάδο.

Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Φυσικών Πόρων της Φινλανδίας («LUKE») και με ένα περιφερειακό περιβαλλοντικό ερευνητικό ινστιτούτο της περιοχής, η FLAG ESKO ξεκίνησε τη συζήτηση στη Φινλανδία σχετικά με τη σημασία της έρευνας για τη χρήση συσκευών για την απομάκρυνση της φώκιας. Οι παραπάνω συσκευές εκπέμπουν ήχο που απομακρύνει αυτούς τις φώκιες χωρίς να ενοχλεί τα ψάρια. Οργανώθηκε επίσης ένα εκπαιδευτικό ταξίδι στην Εσθονία προκειμένου οι συμμετέχοντες να δουν πώς χρησιμοποιούνται τέτοιες συσκευές απομάκρυνσης προερχόμενες από τη Νορβηγία και να καταδειχθεί τόσο στο ινστιτούτο LUKΕ όσο και στο υπουργείο Γεωργίας η επιτακτική ανάγκη να χρηματοδοτηθεί η συγκεκριμένη έρευνα.

Χάρη στην επιμονή της FLAG, η έρευνα εν τέλει πραγματοποιήθηκε, ενώ χρηματοδοτήθηκαν από διάφορους ενδιαφερόμενους δοκιμαστικές συσκευές για την απομάκρυνση της φώκιας, μεταξύ των οποίων τρεις από τη FLAG ESKO. Οι συσκευές αποδείχθηκαν αποτελεσματικές και συνιστούν τη μοναδική τεχνική που έχουν βρει οι αλιείς για την προστασία των αλιευμάτων τους από τις φώκιες.

- Αντιμετωπίζει έναν **πραγματικό λόγο ανησυχίας** του τοπικού αλιευτικού κλάδου
- Κινητοποιεί τη διενέργεια **προσαρμοσμένης E&A** για την εύρεση μιας πρακτικής λύσης
- Αναπτύσσει **εταιρικές σχέσεις με επιστήμονες, υπευθύνους λήψης αποφάσεων και χρηματοδότες**
- Εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ευρύτερης συνεργασίας με 14 FLAGs της Βαλτικής για την αντιμετώπιση του ζητήματος σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης, με **βελτιστοποίηση των πόρων και διευκόλυνση της κλιμάκωσης**

Τα προαναφερθέντα έργα συνιστούν απαντήσεις σε συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι και οι δυνητικοί αλιείς στη Νότια Φινλανδία. Από κοινού, αντιμετωπίζουν τόσο την εικόνα και την τοπική αναγνώριση της αλιείας ως επιλογής σταδιοδρομίας, όσο και την αντιμετώπιση συγκεκριμένων εμποδίων για την έναρξη δραστηριότητας στην αλιεία, όπως το ζήτημα της εκπαίδευσης και της κερδοφορίας.

Άλλα έργα των FLAG που βοηθούν τους νέους να ανακαλύψουν και να εισέλθουν στην αλιεία και ή στην υδατοκαλλιέργεια

MediterRadio: χρήση των μέσων ενημέρωσης για την έκφραση ιδεών, ειδήσεων, κουλτούρας και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την αλιεία και τη θάλασσα.

Εργαστήρια για σχολεία με θέμα την υδατοκαλλιέργεια, το περιβάλλον και την αλιευτική κληρονομιά, τα οποία οργανώνονται σε συνεργασία με τον τοπικό αλιευτικό κλάδο.

Βοηθώντας δύο νέους αλιείς να συνεχίσουν και να επεκτείνουν την αλιευτική επιχείρησή του πατέρα τους σε μια παραδοσιακή περιοχή αλιείας.

Πακέτα κατάρτισης για τους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους στη διαχείριση επιχειρήσεων, στη μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και στην επισκευή αλιευτικών εργαλείων.

Στήριξη από το ΕΤΘΑ για την απόκτηση πρώτου αλιευτικού σκάφους

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις⁷, το ΕΤΘΑ 2014-2020 υποστηρίζει την απόκτηση ενός πρώτου αλιευτικού σκάφους και το σχέδιο πρότασης για το ΕΤΘΑ 2021-2027 περιλαμβάνει παρόμοια διάταξη. Οι επιχορηγήσεις αυτές επικεντρώνονται σαφώς στους παράκτιους αλιείς μικρής κλίμακας, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε έναν τομέα όπου η αλιευτική ικανότητα βρίσκεται σε ισορροπία με τις διαθέσιμες ευκαιρίες αλιείας.

4.2 Διασφάλιση του μέλλοντος για τους νέους στην περιοχή

Πολλές παράκτιες περιοχές βιώνουν κάποιου είδους απώλεια ή γήρανση του πληθυσμού, με πολλούς νέους να μεταναστεύουν σε μεγάλες πόλεις. Εκτός από τις ευκαιρίες εργασίας που παρουσιάζουν μείωση, ως βασική αιτία απώλειας του πληθυσμού έχει προσδιοριστεί και η έλλειψη τοπικών παρεχόμενων υπηρεσιών, και πολλοί άνθρωποι εγκαταλείπουν τις αγροτικές περιοχές διότι δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες που χρειάζονται. Πρόκειται για ένα φαύλο κύκλο, καθώς οι υπηρεσίες δεν μπορούν να παρέχονται εάν δεν υπάρχει επαρκής τοπικός πληθυσμός για να τις χρησιμοποιεί. Οι FLAGs βρίσκονται αντιμέτωπες με παρόμοιες καταστάσεις σε πολλές παράκτιες περιοχές, όπου ο τουρισμός και οι δευτερεύουσες κατοικίες δεν μπορούν να παρέχουν την απαραίτητη ζήτηση σε ετήσια βάση.

Η υποστήριξη από τη FLAG μπορεί να εστιάσει στη διασφάλιση της ανανέωσης των γενεών με ενίσχυση της ελκυστικότητας των περιοχών: μέσω της βελτίωσης των ευκαιριών εκπαίδευσης, των θέσεων εργασίας και των υπηρεσιών. Από κοινού, τα έργα αυτά μπορούν να διασφαλίσουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε τοπικό επίπεδο και να αναπτύξουν μια «ευφύεστερη» εικόνα αυτών των περιοχών, καθιστώντας τες περισσότερο ελκυστικές για τους νέους και τις οικογένειες εργαζομένων.

Η FLAG ESKO και η LAG Sepra του LEADER αντιμετωπίζουν τη συνεχιζόμενη μετανάστευση προς το γειτονικό Ελσίνκι και, παράλληλα με τις προσπάθειές τους για προσέλκυση νέων στην αλιεία, έχουν επίσης θέσει ως προτεραιότητα την προάσπιση των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και άλλων ευκαιριών εργασίας στην περιοχή.

Βελτίωση των υπηρεσιών γύρω από ένα μικρό αλιευτικό λιμένα

Η LAG Sepra του LEADER, από κοινού με τη FLAG ESKO, θέλησαν να ξαναδώσουν ζωή στο μικρό αλιευτικό λιμένα της Klamiila, ο οποίος είχε αρχίσει να περιέρχεται σε αχρηστία. Ξεκίνησαν οργανώνοντας μια συζήτηση με όλους τους τοπικούς ενδιαφερόμενους και κάλεσαν εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για να αποκτήσουν και μια κριτική εξωτερική άποψη. Αυτό οδήγησε στην εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης, το οποίο περιελάμβανε επενδύσεις στο λιμάνι σκαφών αναψυχής, μια κινητή σκηνή, οικολογικές τουαλέτες και μια κοινοτική «πλωτή εκκλησία». Το σχέδιο δράσης συνδύαζε χρηματοδότηση από διάφορες πηγές, μεταξύ των οποίων το πρόγραμμα Interreg Κεντρικής Βαλτικής (2007-2013), το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ, με συνολικά κονδύλια περίπου €100 000 για διάστημα πέντε ετών.

Ως αποτέλεσμα, ενισχύθηκε η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων παραγόντων της κοινότητας, όπως και το ενδιαφέρον τους για χρήση της περιοχής γύρω από το λιμένα, βελτιώθηκαν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και δημιουργήθηκαν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Ο δήμος και ο οργανισμός που είναι αρμόδιος για την περιφερειακή ανάπτυξη έχουν ενσωματώσει καλύτερα το λιμένα στα αναπτυξιακά τους σχέδια. Η συμμετοχική διαδικασία εργασίας επί του σχεδίου δράσης συνέβαλε επίσης στην ανάπτυξη της **μεθόδου COMCOT**: ενός καινοτόμου εργαλείου για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

⁷ Οι αιτούντες πρέπει να διαθέτουν πενταετή πείρα ως αλιείς ή ισοδύναμη επαγγελματική κατάρτιση. Οι επιχορηγήσεις περιορίζονται στο 25% του κόστους, με μέγιστο ποσό τα €75 000.

- ✓ Ενσωματώνει διάφορες βελτιώσεις σε ένα **συνεκτικό σχέδιο δράσης**
- ✓ Περιλαμβάνει πολλούς ενδιαφερόμενους, ενισχύοντας **τοπικά δίκτυα και τοπικό κεφάλαιο**
- ✓ Κινητοποιεί νέες δραστηριότητες και διευκολύνει την ανάπτυξη επιχειρήσεων
- ✓ Συνδυάζει **διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης** προς ενίσχυση του αντίκτυπου

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [δημοσίευση ELARD](#) για την ενοποιημένη αγροτική ανάπτυξη

Άλλα έργα FLAG που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και εξασφαλίζουν το μέλλον των νέων:

Παλιό εργοστάσιο μηχανών πλωτών σκαφών που μετατράπηκε σε κοινοτικό κόμβο υπηρεσιών και θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων: βοήθεια σε νέους επιχειρηματίες στη νήσο Ærø της Δανίας, ώστε να χτίσουν το δικό τους μέλλον στην παράκτια κοινότητά τους.

Κινητό κατάστημα του χωριού: διάθεση αγαθών σε απομακρυσμένα χωριά στη Γερμανία, με μια κεντρική ψηφιακή πλατφόρμα για την παραγγελία προϊόντων και σύνδεση μεταξύ της FLAG, των τοπικών παραγωγών και των πελατών.

Κέντρο τηλεϊατρικής στη νήσο Κουλάτρα: όπου οι ιατρικές επισκέψεις διενεργούνται εξ αποστάσεως από γιατρούς που βρίσκονται σε κλινική στην κοντινότερη πόλη (Πορτογαλία).

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη ευφυέστερων παράκτιων κοινοτήτων, περιλαμβανομένων των ευκαιριών για τους νέους, βλ. οδηγό FARNET αριθ. 18 για τις [Ευφυείς παράκτιες περιοχές](#). Βλ. επίσης οδηγό FARNET αριθ. 13 για την [Κοινωνική ένταξη για δραστήριες αλιευτικές κοινότητες](#) και ειδικότερα το ενημερωτικό του δελτίο για την ανανέωση των γενεών.

5. Ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Πολλές από τις πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναφερθεί στον παρόντα οδηγό ενδυναμώνουν το κοινωνικό κεφάλαιο ή/και την τοπική αυτοδιοίκηση ως κύριο ή δευτερεύοντα στόχο. Είναι γεγονός ότι το κοινωνικό κεφάλαιο που αναπτύσσεται τόσο μέσω των ίδιων των έργων όσο και ως αποτέλεσμα της συμμετοχικής διαδικασίας των προσεγγίσεων της τοπικής ανάπτυξης από τη βάση προς την κορυφή έχει καθοριστική σημασία για την προστιθέμενη αξία της ΤΑΠΤΟΚ.

Ο τρόπος με τον οποίο οι FLAGs καλλιεργούν ισχυρές και αμοιβαία επωφελείς σχέσεις εντός μιας κοινότητας φέρνοντας κοντά τους ενδιαφερόμενους μέσω της συντονισμένης τοπικής δράσης είναι, από πολλές απόψεις, η πραγματική αξία της στρατηγικής μιας FLAG για την τοπική ανάπτυξη. **Είναι η «κόλλα» και η εμπιστοσύνη του κοινωνικού κεφαλαίου που κρατά μια κοινότητα μαζί, που της δίνει τη δυνατότητα να γίνει περισσότερο τολμηρή και καινοτόμος και που την κάνει περισσότερο προσαρμοστική όταν εμφανίζονται κρίσεις.**

Η τοπική αυτοδιοίκηση από την πλευρά της αποτελεί έναν απερίφραστο στόχο της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων η οποία χρηματοδοτείται από το ΕΤΘΑ, το οποίο προβλέπει υποστήριξη για την «ενίσχυση του ρόλου των αλιευτικών κοινοτήτων στη διακυβέρνηση των τοπικών αλιευτικών πόρων και των θαλάσσιων δραστηριοτήτων». Πολλές FLAGs έχουν δραστηριοποιηθεί προκειμένου να **διασφαλίσουν ότι οι αλιευτικές κοινότητες συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που τις επηρεάζει**. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να βελτιωθεί τόσο η ποιότητα των λαμβανόμενων αποφάσεων όσο και η αποδοχή και η συμμόρφωση εκ μέρους της τοπικής κοινότητας.

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζεται στη FLAG West της Ιρλανδίας και στον τρόπο με τον οποίο συνδυάζονται τα έργα της ομάδας ώστε να ενισχύσουν το κοινωνικό κεφάλαιο και να δώσουν μια ισχυρότερη φωνή στην αλιεία στο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο επίκεντρο: FLAG West, Ιρλανδία

Η FLAG West βρίσκεται σε ένα απομακρυσμένο σημείο της ακτής του Ατλαντικού και περιλαμβάνει τις περιοχές Galway και Clare, που αμφότερες έχουν σημαντικούς τομείς προϊόντων θαλασσιών. Υπάρχουν περισσότερα από 368 νηολογημένα σκάφη στην περιοχή και περίπου 687 απασχολούμενοι στον τομέα. Οι αλιείς στοχεύουν κυρίως σε είδη όπως το καβούρι, ο αστακός, η караβίδα, τα χτένια και τα στρείδια. Παρά το σημαντικό αυτόν κλάδο, ορισμένες από τις κύριες προκλήσεις για την περιοχή συνδέονται με τη μακροπρόθεσμη συνέχισή του. Η μείωση και γήρανση του πληθυσμού συνεπάγονται δυσκολίες στην προσέλκυση νέων στον κλάδο, ο οποίος είναι κατακερματισμένος ανά την περιοχή FLAG, όπως συμβαίνει και με τον πληθυσμό εν γένει. Επιπρόσθετες προκλήσεις συνιστούν η έλλειψη υποδομών στην περιοχή και οι μεγάλες αποστάσεις από τις αγορές.

Η FLAG έχει εργαστεί σκληρά προκειμένου να αναπτυχθεί η συνοχή ολόκληρης της περιοχής, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή στη διαδικασία τοπικής ανάπτυξης εν γένει, καθώς και στη διαχείριση των φυσικών πόρων της περιοχής. Εκτός από έργα που προσελκύουν ανθρώπους στην περιοχή, η FLAG έχει υποστηρίξει και έργα με τους ακόλουθους στόχους:

- Κινητοποίηση των μελών της κοινότητας ώστε να συνεργαστούν επί πιεστικών προκλήσεων, όπως η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- Ενίσχυση τοπικών δικτύων και καλλιέργεια σχέσεων, ιδίως όσων συνδέονται με τις αλιευτικές επιχειρήσεις της περιοχής
- Ενσωμάτωση των αλιέων μικρής κλίμακας στην εθνική και περιφερειακή διαδικασία λήψης αποφάσεων για την αλιεία

5.1 Κινητοποίηση της κοινότητας

Η δημιουργία δικτύων απαιτεί, κατά πρώτο και κύριο λόγο, την κινητοποίηση των ανθρώπων ενός τόπου γύρω από κοινούς στόχους. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο οι FLAGs διαθέτουν και προϋπολογισμό ειδικά για σκοπούς «εμφύχωσης». Η ομάδα FLAG έχει να διαδραματίσει ρόλο στην κινητοποίηση των μελών της κοινότητας προκειμένου να βελτιώσουν την περιοχή τους. Ωστόσο, τα χρηματοδοτούμενα έργα μπορούν επίσης να κινητοποιήσουν μια σειρά διαφορετικών ενδιαφερομένων, ειδικά ώστε να εργαστούν από κοινού.

Ένας κοινοτικός σύλλογος για την αντιμετώπιση τοπικών προκλήσεων

Η αλιεία στο Galway Bay βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε πτωτική πορεία λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η μόλυνση των υδάτων, η καταστροφή φυσικών ενδιατημάτων, η υπεραλίευση και οι αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Πέραν αυτού, έχει επίσης υπάρξει ένα είδος αποσύνδεσης μεταξύ όσων βρίσκονται σε θέσεις λήψης αποφάσεων και των παράκτιων κοινοτήτων που βασίζονται στις θάλασσες γύρω από το Galway Bay για τον τρόπο ζωής και το βιοπορισμό τους.

Αναγνωρίζοντας ότι οι διάσπαρτες αυτές αλιευτικές κοινότητες φιλοξενούν πολλά μέλη με τις ίδιες αντιλήψεις και ενθουσιασμό, τα οποία είναι πρόθυμα να προσφέρουν εθελοντικές υπηρεσίες και να διαβουλευτούν εκτενώς με άλλους, η FLAG West έχει επιδιώξει την κινητοποίηση της κοινότητας για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Το 2017, αυτά τα μέλη της κοινότητας, μεταξύ των οποίων εκτροφείς οστρακοειδών, παράκτιοι αλιείς και τοπικές ομάδες της κοινότητας, μαζί με υποστηρικτές της θαλάσσιας κληρονομιάς και του περιβάλλοντος, συγκρότησαν από κοινού ένα σύλλογο με χρηματοδότηση από τη FLAG, το **Cuan Beo**.

Το Cuan Beo κατόρθωσε να συνδέσει τους τοπικούς ενδιαφερόμενους με συντονισμένο τρόπο σε διάφορα μέτωπα, ενισχύοντας το κοινωνικό κεφάλαιο στην περιοχή και αναπτύσσοντας διάφορες πρωτοβουλίες για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η πολυλειτουργικότητα του οργανισμού αντικατοπτρίζεται στη χρηματοδότησή του. Πέραν των €73 681 της χρηματοδότησης από τη FLAG, το έργο έχει λάβει χρηματοδοτική στήριξη από το πρόγραμμα των τοπικών αρχών για το νερό, από τον οργανισμό για την πολιτιστική κληρονομιά της Ιρλανδίας («Heritage Ireland») και από την τοπική αρχή του Galway.

Σήμερα, το Cuan Beo είναι ενσωματωμένο στην τοπική κοινότητα και έχει συμμετάσχει σε σειρά πρωτοβουλιών για την ανάδειξη της σημασίας των τοπικών θαλάσσιων πόρων, μεταξύ άλλων στη διοργάνωση συζητήσεων για την προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος, σε επιδείξεις μαγειρικής με θαλασσινά και εκδηλώσεις γευστιγνωσίας, καθώς και σε μια εκπαιδευτική ημερίδα με συμμετοχή 500 μαθητών του δημοτικού. Έχει επίσης διοργανώσει εργαστήρια για τα αυτόχθονα στρείδια, καθώς και ένα έργο για την αποκατάσταση των αποθεμάτων στρειδιών με συμμετοχή αλιέων και κρατικών ερευνητικών οργανισμών.

- ✓ Κινητοποίηση ευρείας **εταιρικής σχέσης μεταξύ των μελών της κοινότητας**
- ✓ Αξιοποίηση και προστασία των **τοπικών πόρων**
- ✓ Αφορμή για την υλοποίηση **σειράς συμπληρωματικών έργων**
- ✓ Καλή **σχέση κόστους-ωφέλειας** χάρη στη συμμετοχή εθελοντών
- ✓ **Μακρόχρονος αντίκτυπος** για την τοπική κοινότητα

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο, βλ. **Καλή Πρακτική FARNET**

Κοινωνικό κεφάλαιο την εποχή του COVID

Η πανδημία COVID-19 είχε σημαντικό αντίκτυπο για τους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και για τις τοπικές κοινότητες εν γένει. Κατά τη διάρκεια της δύσκολης αυτής περιόδου, οι FLAGs έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην κινητοποίηση των κοινοτήτων με σκοπό τη στήριξη του κλάδου, καθώς και την **υποστήριξη του ενός προς τον άλλον**. Αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να *κινητοποιηθούν μέλη σε διαδικτυακές (online) ρυθμίσεις*, πράγμα το οποίο μπορεί να συνιστά πρόκληση σε πολλές περιοχές. Οι FLAGs χρειάστηκε να προσαρμοστούν γρήγορα σε νέους τρόπους εργασίας και στήριξης των κοινοτήτων τους.

Το κοινωνικό κεφάλαιο που έχει καλλιεργηθεί κατά τη διάρκεια πολλών χρόνων δραστηριότητας των FLAGs, έκανε το όλο εγχείρημα ευκολότερο.

Πρακτικές λύσεις σε απρόβλεπτες ανάγκες

Στη Χώρα των Βάσκων της Ισπανίας η νόσος COVID-19 έχει παραλύσει τον κλάδο της αλιείας, με πολλές δραστηριότητες να έχουν αναγκαστικά σταματήσει λόγω ανησυχιών που αφορούν την υγιεινή και την ασφάλεια. Η **FLAG των Βάσκων** δεν καθυστέρησε να κινητοποιήσει τις επαφές της προκειμένου να συμβάλει στη θέσπιση των μέτρων ασφάλειας που απαιτούνται για την επανεκκίνηση του κλάδου. Ήρθε σε επαφή με την περιφερειακή κυβέρνηση προκειμένου να προμηθευτεί μέσα ατομικής προστασίας και εξασφάλισε τη σύμφωνη γνώμη 12 αλιευτικών ενώσεων (*cofradías*) της περιοχής της προκειμένου να καταβάλει προκαταβολικά τα χρήματα σε αυτές. Η FLAG επέβλεψε τη συλλογή των μέσων προστασίας, ετοίμασε τα πακέτα για κάθε *cofradía* και ανέλαβε τη διανομή τους. Σε λίγες μόλις εβδομάδες, η FLAG είχε διανεμίσει τρεις παρτίδες πακέτων, τα οποία περιελάμβαναν 40 000 μάσκες και 5 000 ζευγάρια γάντια, για σχεδόν 3 000 εργαζόμενους (περιλαμβανομένων αλιέων, εργαζομένων σε ιχθυόσκαλες και εμπόρων).

Νέα συνεργασία σε μια εποχή ανάγκης

Καθώς χτύπησε η κρίση COVID-19 και τα εστιατόρια έκλεισαν, μια επιχείρηση μεταποίησης αλιευμάτων στην περιοχή της **FLAG Κεντρικής Φινλανδίας** άρχισε να συνεργάζεται με τοπικό εστιατόριο ώστε να παρέχει υπηρεσίες πώλησης φαγητού σε πακέτο (takeaway) σε κατοίκους της περιοχής. Η συνεργασία διατήρησε ενεργή την αλυσίδα εφοδιασμού της αλιείας κατά τη διάρκεια της κρίσης, δίνοντας τη δυνατότητα στους τοπικούς αλιείς να πωλούν τα αλιεύματά τους στην επιχείρηση μεταποίησης, η οποία προμηθεύει στη συνέχεια το εστιατόριο με τα ψάρια που χρειάζεται για την υπηρεσία takeaway.

Χρησιμοποιώντας το δίκτυο FLAG και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Η **FLAG VeGAL της Βενετίας** ανταποκρίθηκε στην πανδημία COVID-19 ξεκινώντας μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης στο **Facebook** με σκοπό την προώθηση της κατανάλωσης τοπικών θαλασσιών μέσω **βίντεο με μαρτυρίες** τοπικών αλιέων. Για τη στήριξη αυτών των αλιέων και άλλων τοπικών επιχειρήσεων, η FLAG άρχισε να προωθεί τις **απευθείας πωλήσεις**, ενημερώνοντας σχετικά για το πότε οι τοπικοί παραγωγοί θα είναι ενεργοί και πότε θα πραγματοποιούν παραδόσεις.

Επισκεφθείτε το **COVID-19 – FLAG Response Message Board** του FARNET για περισσότερα παραδείγματα τρόπων με τους οποίους οι FLAG έχουν κινητοποιήσει αλιευτικές κοινότητες κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

5.2 Ανάπτυξη τοπικών δικτύων

Εφόσον έχουν κινητοποιηθεί οι άνθρωποι, μπορούν στη συνέχεια να αναπτυχθούν δίκτυα με διάρκεια. Στη θεωρία περί κοινωνικού κεφαλαίου, αυτό που έχει σημασία είναι οι σχέσεις. Χωρίς σχέσεις και δικτύωση, πολλές πτυχές της τοπικής ανάπτυξης δεν θα ήταν εφικτές. Αυτή ακριβώς η δικτύωση μεταξύ τοπικών ενδιαφερομένων – αλιέων, μικρών επιχειρήσεων και μελών της κοινότητας παράγει κοινωνικό κεφάλαιο σε μια περιοχή, βάσει αμοιβαία επωφελών σχέσεων και εμπιστοσύνης. Τα εν λόγω τοπικά δίκτυα είναι εξαιρετικά πολύτιμα για την αλλαγή συμπεριφορών που οδηγούν με τη σειρά τους στα επιθυμητά κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά αποτελέσματα του προγράμματος.

Η FLAG West καλύπτει πολλά μικρά χωριά και πόλεις στο απομακρυσμένο αυτό τμήμα της δυτικής Ιρλανδίας. Για την καλύτερη συσπείρωση της κοινότητας ώστε να δημιουργήσει ισχυρότερα δίκτυα, συνδέσεις και σχέσεις, η FLAG έχει υποστηρίξει έναν αριθμό μικρότερων έργων που αποσκοπούν στη μείωση της κοινωνικής απόστασης μεταξύ μελών της κοινότητας και στη βελτίωση της πρόσβασης στον κλάδο και στα αλιευμένα προϊόντα θαλασσινών που εκφορτώνονται τοπικά.

Συσπειρώνοντας μια διάσπαρτη κοινότητα

Το έργο **Θαλάσσιο κέντρο αλιείας και θαλασσινών του Galway Bay** έλαβε €20 921 ως χρηματοδότηση από τη FLAG και παρέχει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, συσπειρώνοντας διάφορα στοιχεία του αλιευτικού τομέα.

Πρώτον, προωθεί ένα ευρύ φάσμα αλιευτικών προϊόντων που διανέμονται σε ολόκληρη την περιοχή FLAG, παρέχοντας στην κοινότητα πρόσβαση σε αλιευμένα προϊόντα θαλασσινών που εκφορτώνονται τοπικά. Εκτός του ότι προσφέρει βιώσιμα και δεοντολογικά αλιευμένα προϊόντα, το λεγόμενο «Dockside Deli» του κέντρου πρωτοπορεί και με την υλοποίηση της ιδέας για φρέσκα τοπικά θαλασσινά έτοιμα προς κατανάλωση και έτοιμα για μαγείρεμα.

Δεύτερον, το κέντρο παρέχει μία υπηρεσία δοκιμής φαγητού ώστε να μπορούν οι επισκέπτες του Deli να δοκιμάζουν τα προσφερόμενα προϊόντα ενώ μαθαίνουν για τον τοπικό αλιευτικό κλάδο του Galway, τις παραδόσεις και την κουλτούρα του. Μπορούν επίσης να παρακολουθούν δεξιότητες, διαδικασίες και τεχνικές, όπως ο υποκαπνισμός με θερμό καπνό, ενόσω αυτές εκτελούνται.

Τέλος, το κέντρο λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό ως «κόμβος» για την τοπική κοινότητα, προσφέροντας εκπαιδευτικές υπηρεσίες, επιδείξεις, μαθήματα μαγειρικής και κινητά καταστήματα (pop-up shops) προς υποστήριξη τοπικών υποθέσεων και φιλανθρωπικών σκοπών.

Αυτές οι δραστηριότητες παρέχουν στην κοινότητα τη δυνατότητα δικτύωσης γύρω από τις αλιευτικές της δραστηριότητες. Για παράδειγμα, τα κινητά καταστήματα του κέντρου έχουν στηρίξει και άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από τη FLAG, όπως το **Wild Atlantic Way** (Άγριος Δρόμος του Ατλαντικού), το **Galway Docklands Experience** (Εμπειρία στις αποβάθρες του Galway) και το **Galway Dock Tours** (Ξεναγήσεις στις αποβάθρες του Galway).

- **Πολύπλευρο έργο**, το οποίο συνεισφέρει σε διάφορους στρατηγικούς στόχους της FLAG West
- **Ανάπτυξη συνεργειών** μέσω της δικτύωσης τόσο των έργων όσο και της κοινότητας
- Αναπτύσσει την **προσαρμοστικότητα** της τοπικής κοινότητας ενισχύοντας το ανθρώπινο κεφάλαιο και τις τοπικές επιχειρήσεις

5.3 Μια ισχυρότερη φωνή για τον κλάδο της αλιείας

Σε πολλά μέρη της ΕΕ, οι μικρής κλίμακας παράκτιοι αλιείς δυσκολεύονται συχνά να κάνουν τη φωνή τους να ακουστεί. Ένας από τους πέντε στόχους της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων στον κανονισμό ΕΤΘΑ είναι η «ενίσχυση του ρόλου των αλιευτικών κοινοτήτων στην τοπική ανάπτυξη και τη διακυβέρνηση των τοπικών αλιευτικών πόρων και των θαλάσσιων δραστηριοτήτων» και πολλές FLAGs έχουν διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην υποστήριξη μιας ισχυρότερης φωνής για την τοπική αλιεία σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που την επηρεάζουν.

Αναγνωρίζοντας τον αγώνα των αλιέων μικρής κλίμακας προκειμένου να ακούγεται και η δική τους φωνή, η FLAG West κατέστησε την υποστήριξη του ρόλου τους στην τοπική αυτοδιοίκηση βασικό στόχο της στρατηγικής της για την τοπική ανάπτυξη.

Διασφαλίζοντας μια φωνή για την τοπική αλιεία στη διαχείριση πόρων

Παλαιότερα, οι στόλοι σκαφών παράκτιας αλιείας της Ιρλανδίας, οι οποίοι αντιστοιχούν σε περίπου 1 200 σκάφη, μπορούσαν να εισακουστούν από λίγο έως καθόλου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων λόγω του υψηλού κατακερματισμού του στόλου, με σκάφη διάσπαρτα σε πολλές παράκτιες κοινότητες. Για να διασφαλίσει την εκπροσώπηση των αλιέων μικρής κλίμακας στη λήψη αποφάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η FLAG West συνεργάστηκε με άλλες FLAGs της Ιρλανδίας προκειμένου να ιδρύσει έξι **Περιφερειακά Φόρουμ Παράκτιας Αλιείας** (RIFF) και ένα εθνικό φόρουμ. Το εθνικό υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Θαλάσσιων Υποθέσεων (DAFM), όπως και ο Ιρλανδικός Οργανισμός Ανάπτυξης Προϊόντων Θαλασσιών (BIM), είχαν αμφότερα καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση αυτού του έργου.

Τα διάφορα φόρουμ δίνουν τώρα στους αλιείς μικρής κλίμακας την ευκαιρία να συσπειρωθούν υπό μια ενιαία πλατφόρμα, να έρθουν σε επαφή με τις κρατικές αρχές και να κάνουν τις απόψεις τους να ακουστούν, όταν πρόκειται για αποφάσεις που αφορούν τις δραστηριότητες και τον βιοπορισμό τους. Για την FLAG West, το εν λόγω έργο είχε κεντρική θέση στη βασική στρατηγική της, ενώ τα φόρουμ είχαν έναν αντίκτυπο διάρκειας όσον αφορά τη θέση των αλιέων μικρής κλίμακας στην περιοχή και τη θέση τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην τοπική αυτοδιοίκηση.

- ✓ Η **συνεργασία** μεταξύ των εθνικών αρχών και όλων των επτά ιρλανδικών FLAGs οδήγησε σε **πραγματική αλλαγή** σε ολόκληρη τη χώρα
- ✓ Το έργο εισήγαγε **νέους τρόπους εργασίας** και λήψης αποφάσεων στον κλάδο της ιρλανδικής αλιείας
- ✓ Δίνει φωνή σε μια μέχρι πρότινος **υποεκπροσωπούμενη ομάδα** (αλιείς μικρής κλίμακας) και πραγματική επιρροή στη λήψη αποφάσεων

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το συγκεκριμένο έργο, βλ. **Καλή Πρακτική FARNET**.

Τα εθνικά δίκτυα FLAGs μπορούν επίσης να διαδραματίσουν το ρόλο τους στην υποστήριξη της δικτύωσης και της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών αλιευτικών περιοχών και των διαφόρων ενδιαφερομένων τους. Πρόκειται για μια βασική αποστολή των εθνικών δικτύων στην **Εσθονία** και στη **Λετονία**. Αμφότερα αυτά τα δίκτυα επιδιώκουν την προώθηση της προσωπικής κατάστασης και του προφίλ των αλιέων και των τοπικών παραγόντων, καθώς και την προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων και της μάθησης. Συνεργαζόμενα στενά με τις FLAGs, μπορούν να καλλιεργούν την εμπιστοσύνη και να δημιουργούν συνέργειες στους κόλπους συνήθως απομακρυσμένων κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Άλλα έργα των FLAG που αναπτύσσουν το κοινωνικό κεφάλαιο ή ενισχύουν την τοπική αυτοδιοίκηση

Υποστήριξη δικτύωσης προς τις τοπικές επιχειρήσεις: αλιείς, λιανοπωλητές, πωλητές χονδρικής και εστιατόρια ενώθηκαν για να αναπτύξουν αμοιβαία επωφελείς και μακροχρόνιες σχέσεις εργασίας.

Υποστήριξη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων: μέσα από μια σειρά αλληλένδετων δραστηριοτήτων, μια FLAG αναπτύσσει την ικανότητα των τοπικών επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των ιχθυοκαλλιεργητών, των εστιατορίων και των παρόχων εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών υπηρεσιών, και τους ενθαρρύνει να συνεργαστούν.

Ένας ερευνητής χαρτογραφεί τις τοπικές σχέσεις: παρά την ανάδειξη ενός πυκνού δικτύου γνωριμιών και εμπιστοσύνης μεταξύ των τοπικών αλιέων, μια μελέτη διαπιστώνει επίσης την περιορισμένη ανταλλαγή επαγγελματικών πληροφοριών – καθώς και ότι η FLAG θα μπορούσε να διαδραματίσει το δικό της ρόλο ώστε αυτό να βελτιωθεί.

Συμβουλές και διδάγματα για τις FLAGs

Η ανάπτυξη της τοπικής στρατηγικής είναι απλώς το ξεκίνημα του έργου της FLAG προκειμένου να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει ουσιαστικά έργα στην περιοχή της. Έχει στη συνέχεια την ευθύνη να διασφαλίσει ότι τα έργα που υποστηρίζονται στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής είναι υψηλής ποιότητας.

Για να πετύχει αυτό, είναι σημαντικό να κινητοποιήσει τους πόρους της FLAG, τόσο ανθρώπινους (υπαλλήλους και εθελοντές) όσο και οικονομικούς (λειτουργικά έξοδα και έξοδα εμπύχωσης, καθώς και άλλους πόρους, όπου διατίθενται) προκειμένου να υλοποιηθούν οι πλήρεις δυνατότητες κάθε χρηματοδοτούμενου έργου. Μαζί, τα διάφορα έργα που χρηματοδοτεί μια FLAG πρέπει να ανταποκρίνονται άμεσα στις τοπικές ανάγκες, επιφέροντας θετικές και μακροπρόθεσμες αλλαγές: οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές.

Η διασφάλιση του ότι η FLAG διαθέτει το χρόνο και την ικανότητα να παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη στους διαχειριστές των έργων μπορεί να αποτελέσει πρόκληση. Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να **βοηθήσει τις FLAGs να κατευθύνουν τις δραστηριότητές τους** (κοινωνική εμπύχωση, υποστήριξη για την ανάπτυξη των έργων και επιλογή έργων) πιο αποτελεσματικά ώστε να διασφαλίζεται ότι τα χρηματοδοτούμενα έργα συνιστούν μια πραγματική αλλαγή για την περιοχή και την κοινότητά της.

Μελετώντας τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στον παρόντα οδηγό, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι καθεμία από τις FLAGs που έχουν χρησιμοποιηθεί για να καταδειχθούν οι διάφορες θεματικές ενότητες έχει αναπτύξει τη δική της προσέγγιση για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των υποστηριζόμενων έργων. Βάσει των διδαγμάτων που έχουν αποκομιστεί από αυτά τα παραδείγματα, ακολουθούν ορισμένες συμβουλές που μπορούν να λαμβάνουν υπόψη οι FLAGs:

1 Προετοιμασία του εδάφους μέσω της ευαισθητοποίησης

Προκειμένου τα έργα να είναι μακροπρόθεσμα επιτυχή, και ειδικά εφόσον οι υποστηριζόμενες πρωτοβουλίες δεν έχουν δοκιμαστεί προηγουμένως στην περιοχή, η FLAG θα πρέπει να καλλιεργήσει υποστήριξη για αυτές ευαισθητοποιώντας ένα ευρύτερο φάσμα φορέων και όχι μόνο τους διαχειριστές των έργων.

Για παράδειγμα, η FLAG Camargue (**Κεφάλαιο 1**) ξεκίνησε το έργο της για τη βελτίωση του θαλάσσιου οικοσυστήματος ευαισθητοποιώντας την τοπική κοινότητα. Αυτό βοήθησε στη συγκέντρωση διαφορετικών πηγών τοπικής γνώσης και στην αλλαγή συμπεριφορών – τόσο του αλιευτικού κλάδου (με τη συμμετοχή των ανθρώπων του σε ερευνητικά έργα για την καλύτερη κατανόηση του αντίκτυπου της δραστηριότητάς τους) όσο και ολόκληρης της τοπικής κοινότητας (για τον περιορισμό των απορριμμάτων και της ρύπανσης). Η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών είναι επίσης ένα θεμελιώδες στοιχείο των πρωτοβουλιών για να καταστούν βραχύτερες οι αλυσίδες εφοδιασμού και για να αναπτυχθούν νέα αλιευτικά προϊόντα.

2 Εντοπισμός ενός καλού «προτύπου» για μη έμπειρους διαχειριστές έργων

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για νέες FLAGs ή κατά την εκκίνηση ενός εντελώς νέου τύπου δραστηριότητας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι χρήσιμο να εντοπίζεται ευθύς εξαρχής ένας έμπειρος διαχειριστής του έργου, ο οποίος να μπορεί να υλοποιήσει ένα νέο τύπο έργου με επιτυχία και να αποτελέσει παράδειγμα για άλλους δυνητικούς δικαιούχους.

Κατά την περίοδο 2007-2013, η FLAG Βόρειας Kaszuby (βλ. **Κεφάλαιο 3**) ήταν ενήμερη ότι οι τοπικές επιχειρήσεις είχαν σχετικά λίγη εμπειρία σε δραστηριότητες εκτός τουρισμού, οπότε και αποφάσισε να υποστηρίξει την ιδέα που πρότειναν δύο έμπειροι επιχειρηματίες για την έναρξη ενός ιδιαίτερα καινοτόμου τύπου δραστηριότητας στον τομέα των ιατρικών τεστ. Το πετυχημένο αυτό έργο βοήθησε πολλούς δυνητικούς επιχειρηματίες να υπερβούν τους φόβους τους και να αιτηθούν χρηματοδότηση από τη FLAG ώστε να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες.

Συνεργασία με δικαιούχους για την προσθήκη καινοτόμων στοιχείων στα έργα τους

Οι δυνητικοί δικαιούχοι απευθύνονται μερικές φορές στην FLAG με μια αόριστη μόνο ιδέα σχετικά με το τι θα ήθελαν να κάνουν ή με ένα έργο το οποίο είναι απλώς αντιγραφή ενός πράγματος που ήδη υπάρχει στην περιοχή. Ωστόσο, συνεργαζόμενη με τους διαχειριστές των έργων που έχουν τη δυνατότητα να καινοτομήσουν, η FLAG μπορεί να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις ιδέες τους περαιτέρω, καθώς και να προσθέσουν νέα στοιχεία προς ενίσχυση του αντίκτυπου των έργων τους.

Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, όταν η FLAG Βόρειας Kaszuby (**Κεφάλαιο 3**) συνεργαζόταν με τους αιτούντες. Ένας από αυτούς σχεδίαζε να παρέχει απλές υπηρεσίες φιλοξενίας αλλά, κατόπιν συμβουλής της FLAG, έκανε την επιχείρησή του περισσότερο βιώσιμη και ελκυστική εγκαθιστώντας καινοτόμο σύστημα θέρμανσης και προσφέροντας συμπληρωματικές δραστηριότητες, όπως διαδρομές με πλωτά σκάφη και κάπνισμα ψαριών. Ένας άλλος, ο οποίος σχεδίαζε αρχικά να μετακινήσει υφιστάμενη επιχείρηση σε ένα νέο κτίριο, ενθαρρύνθηκε να ξεκινήσει μια καινοτόμο δραστηριότητα, παρέχοντας πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με ανεμογεννήτριες.

Επένδυση σε έργα που μπορούν να λειτουργήσουν ως κόμβοι δικτύωσης

Ορισμένα έργα μπορούν να λειτουργήσουν ως «κόμβοι δικτύωσης», γύρω από τους οποίους ενδέχεται να αναπτυχθούν περαιτέρω έργα. Άλλα μπορούν να γίνουν «κινητήριες δυνάμεις αλλαγής», κινητοποιώντας ένα ολόκληρο φάσμα συνδεδεμένων δραστηριοτήτων. Τα έργα αυτά έχουν τη δυνατότητα να εμπνεύσουν και να ενθαρρύνουν και άλλους αιτούντες, καθώς και να βοηθήσουν την FLAG να διασφαλίσει τη συνοχή και τη βιωσιμότητα των πρωτοβουλιών που υποστηρίζει.

Για παράδειγμα:

- η FLAG Camargue (**Κεφάλαιο 1**), μαζί με τις τρεις γειτονικές FLAGs, δημιούργησε ένα κέντρο εκπαιδευτικών πόρων για το περιβάλλον, το οποίο υποστηρίζει δραστηριότητες κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, αναπτύσσει τοπική γνώση και δημιουργεί συνέργειες με άλλα έργα.
- η FLAG Navia Porcia (**Κεφάλαιο 2**) χρησιμοποίησε το χταπόδι με πιστοποίηση MSC ως κινητήρια δύναμη για πολλές περαιτέρω πρωτοβουλίες στην περιοχή, που είχαν ως επίκεντρο την προώθηση προϊόντων, την ενημέρωση των καταναλωτών και τις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού, καθώς και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην τοπική ιχθυόσκαλα για τη βιώσιμη αλιεία και την ανάδειξη του τοπικού προσφερόμενου προϊόντος.
- η FLAG Βόρειας Kaszuby (**Κεφάλαιο 3**) δημιούργησε ένα κέντρο εκπαίδευσης και προώθησης για την παράδοση και την κουλτούρα της αλιείας μικρής κλίμακας, στο πλαίσιο του έργου συνεργασίας με τίτλο «Βόρεια Διαδρομή Αλιείας». Το κέντρο διευκολύνει την υλοποίηση σειράς εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης από τη FLAG και συμβάλλει στην προώθηση άλλων δραστηριοτήτων στην περιοχή. Οι δικαιούχοι των οποίων τα έργα συνεργάζονται με τη Διαδρομή έχουν προτεραιότητα στη φάση της επιλογής.
- το θαλάσσιο κέντρο που υποστηρίχθηκε από την FLAG West (**Κεφάλαιο 5**) δεν προσφέρει απλώς μια πληθώρα υπηρεσιών στον αλιευτικό κλάδο και σε ολόκληρη την κοινότητα, αλλά βοηθά επίσης στην προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο άλλων έργων που υποστηρίζονται από τη FLAG, π.χ. μέσω κινητών καταστημάτων.

Επικέντρωση στους νέους

Πολλές FLAGs αντιμετωπίζουν δυσκολίες όπως η γήρανση των εργαζομένων στο επάγγελμα και η αποδημία των νέων από την περιοχή. Ενδέχεται να δυσκολεύονται ιδιαίτερα να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή της νέας γενιάς. Ωστόσο, ακόμη και μικρές κλίμακας δραστηριότητες που απευθύνονται στους νέους, εάν σχεδιαστούν μαζί τους και από κάποιον που κατανοεί τις ανάγκες και την ιδιαίτερη «γλώσσα» της νέας γενιάς, μπορούν να προκαλέσουν μεγάλη αλλαγή στην περιοχή.

Αυτό συνέβη όταν η FLAG Νότιας Φινλανδίας (**Κεφάλαιο 4**) αποφάσισε να σχεδιάσει ένα νέο πρόγραμμα κατάρτισης για την υποστήριξη της εισόδου νέων στην αλιεία, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και επιθυμίες των δυνητικών νέων αλιέων. Η πραγματική προσέγγιση των νέων είχε ως αποτέλεσμα να σημειωθεί πρόοδος προς την ανανέωση της γενιάς στην αλιεία της περιοχής.

Διασφάλιση του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου με τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων διάρκειας

Ένας τρόπος ενίσχυσης του αντίκτυπου των έργων που χρηματοδοτούνται από τις FLAG, μακροπρόθεσμα είναι μέσω της υποστήριξης για δημιουργία οργανισμών ή δικτύων των οποίων η διάρκεια ζωής θα υπερβαίνει την περίοδο χρηματοδότησης. Με αυτόν τον τρόπο η FLAG μπορεί να διασφαλίζει ότι οι βασικές δραστηριότητες της στρατηγικής της θα συνεχιστούν. Ένας τέτοιος οργανισμός μπορεί επίσης να γίνει σημαντικός εταίρος ή σύμμαχος της FLAG στο μέλλον.

Η FLAG West στην Ιρλανδία (**Κεφάλαιο 5**) υποστήριξε τη δημιουργία ενός τοπικού οργανισμού για την κινητοποίηση τοπικών αλιέων και ιχθυοκαλλιεργητών, υποστηρικτών του περιβάλλοντος και άλλων κοινοτικών ομάδων γύρω από κοινές προκλήσεις, όπως η ρύπανση των υδάτων, η καταστροφή των ενδιαιτημάτων και η υπεραλίευση. Ο οργανισμός Cuan Beo είναι πλέον ενσωματωμένος στην τοπική κοινότητα και προτείνει πολλές νέες πρωτοβουλίες. Επιπλέον, έχει κατορθώσει να εξασφαλίσει σημαντικά πρόσθετα κονδύλια για τη διασφάλιση μελλοντικών δραστηριοτήτων.